

A MI LAPUNK

R É G I K Ö N Y V E K B Ő L.

Oratio de summa scholarum necessitate.

Ideje fölébredned, te álmos, te mámoros, te hályogos szemű magyar nép! Ébredj föl végre-valahára ős álmodból! Nézd, szereléd, vizsgálj meg annyi nyomorúságodnak forrását, melyek elárasztanak, hogy kedves zálogaid, a haza reményei, a bölcsőtől fogva a tudatlanság feneketlen mélységében vannak elmerülve és felnőve sem látják soha a világosságot, a maguk és a haza hasznát. Kelj föl, mondom, állíts végre alsó iskolákat. Fölötte nagy az alsó iskolák haszna, majdnem életbevágó a szükségük. De, ha tovább nem törekszik és a középiskolába nem nyúlik át, ez iskolákból alig háramolnék érezhető műveltség bármely nemzetre.

Azonban a középiskolák haszna és szükségessége előttetek mindig annyira volt ajánlva, hogy nemzetünknek ilyen iskolája nyomorúságai közepette is igen sok van; tehát bizonyítékokkal ez ügyet elhalmozni közülünk senki sem tartja szükségesnek. Hogy azonban még a futónak is sarkantyút adjak s hogy megmutassam, hogy ez nem igaz ok nélkül történt: csak egy tárgyra hívom föl figyelmeteket. Az ilyen iskolákban szereztetnek meg azok az eszközök, melyekkel az Ádámban elveszett adományokat e halandó és veszendő élet mértékéhez képest visszaszerezhetjük, a bölcsesség régi fénye földekerülhet és rendre-rendre fölemelkedhetünk azon méltóságra, melyről alábuktunk vala.

De lelkemet igen nagy fájdalom tölti el, ha meggondolom, hogy nálunk a vargák, csizmadiák, szabók, szűcsök, mészárosok, bodnárok, kovácsok, rézművesek és a többi kézművesek céhei a tanulók és tanítók társaságát — ó szégyen — sokkal felülmulják. Mert ezeknek megvannak szabadalmazott céheik, hogy a kiérdemelt címet és mesterséget a méltóknak adhassák. Egyedül mi iskolások vagyunk kénytelen a nagyságos és doktori rangért idegen akadémiákhoz folyamodni. De ezt is természetesen minden eredmény nélkül tesszük. Mivel ugyanis nem vagyunk bennszülöttek és a külföldiekkel a nyelvben való készségünkkel sem állhatjuk ki a versenyt: megvetésben részesülünk, tudatlanoknak tartatunk.

Magyarok! nincs egyetlen akadémiánk, melyben az etikát, a vétkek fékezőjét, az oeconomiát, a családok kormányzóját, az orvosi tudományt, az egészség fenntartóját, a mathesist, városok, utcák, toplomok, paloták, tornyok építőjét, végre a filozófiát, minden tudomány és szépművészet gyökerét együtt tanítsák és gyakorolják. Nem is beszélek az ékesen szólásról, históriáról, nem a logikáról, metafizikáról, geográfiáról, optikáról, muzsikáról és cosmografiáról, mint amelyek mindnyájan a filozófia címe alatt egybefoglaltatnak, melynek tudományát senki se higgye, hogy elegendően megszerezte, ha mindezekbe módjával nem szerzett ismereteket.

Tehát ily sok szükséges támasztól megfosztva — hogy a könyvek és nyomdák nagy hiányáról ne is tegyek említést — merészelnék-e várni dolgaink szerencsés folyását és a tudományok és ismeretek világosságát? Valóban, hamarább érhetné el valaki kezével a csillagokat, hamarább énekelhetné le az égről a holdat, hamarább szoríthatná az óceán hullámain egy kis árokba, hamarább mozgathatná ki Archimeddessel a földet, mint a művészetek és tudományok lankadatlan és buzgó művelése nélkül a nemzetet pallérozotná tehetné. Mert ami a testben szem, kedves hallgatóim, az a tartományban

az akadémia vagy főiskola; és ami az emberben okosság, az bármely országban a tudós férfiak. Szemek nélkül a test sötétség, az ember okosság nélkül oktalan állat. Akadémiák, vagy legalább jeles kollégiumok menének meg bennünket ezen gyalázattól, nem az erőltetett nyelv, nem a hiú, magával eltelt vélemény, a vak és magának mindig hizelgő indulat. Bizonyára elveszünk, ha hamar meg nem gondoljuk magunkat, mert ahol nincsenek eszes tanácsok, elvész a nép, mint a példabeszédek bölcse int.

APÁCZAI CSERE JÁNOS.

Apáczai Csere János (1625—1659) harmincöt évet élt. Azután élt harmadfél évszázadot és élni fog, amíg nemzete él, mert ő maga mondotta kolozsvári székfoglaló beszédében, melyből az itt közölt sorokat vettük — „hátrahagyott emlékeiben él az ember.” Apáczai életének eszménye az önálló magyar kultúra megeremtése, fejlesztése és felvirágoztatása volt. Egészen a legújabb korig kultúrtörténetünk nem mutat fel senkit, aki a nevelés és oktatás kérdésével olyan behatóan, rendszeresen és olyan eredményesen foglalkozott volna, mint ő. Keressétek a hozzávezető utat és csodáljátok meg a három évszázad távolságából felétek sugárzó nagy szellemet. (Apáczai Csere János pædagogiai munkái Hegedűs István fordításában, 1899-ben jelentek meg Budapesten. Születésének háromszázadik érfordulójára dr. Neményi Imre írt igen alapos tanulmányt. Budapest, 1925.)

A róka.

Írta: WIMBERGER ANNA

Tél derekán, mikor a nagy hidegek járták, hozta egy vadászatról a háziúr. Szép, vörösbundás, de a tél folyamán kicsit nyavalyásra soványodott, talán félesztendő rókakölyök lehetett. Jani mindjárt akkor, mikor a háziúr a szakácsnéval a kert végében álló dűledezett filagóriába helyet készítettek neki, odaszegődött, igen nagy örömmel és érdeklődéssel s azóta is ő volt a róka leggyakoribb látogatója.

Azóta ott volt a róka a drótsövénnyel elzárt filagoriában, hosszú, vékony láncsal a nyakán s ha Jani odaguggolt, ijedt, bizalmatlan és ellenséges szemekkel nézte. Jani hívogatta szelíd és becéző hangon. Rókus, Rókuska, rókuci, na ne félj, te csacsi! Ide gyere rókuskám, itt hozok neked egy jó falatot! A rókának mozgott a finom kis orra, hegyes füle néha megbillent, de mozdulatlanra tágult szemekkel, élesen és mereven nézett a fiúra. Jani egy-egy félórát is elvesződött ott, hívogatta, biztatta, beszélt neki. Igaz és őszinte bánat volt az ő tiz esztendő szívének, hogy a róka nem és nem akarja megérteni, belátni, hogy ő csak jót akar neki, egy kicsit simogatni szeretné és jó szeretne hozzá lenni, — szóval azt szeretné, hogy a róka őt is szeresse!

Ha nagyon óvatosan lopódzott közelébe s egy fa mögött megállt, láthatta, hogy a róka körbe jár. Szimatolva, nyugtalanul, minden kis résznek nekinyomva orrát, aztán a drótsövény előtt a bejáratnál fáradhatatlan makacssággal bolyong föl-le, föl-le.

Ki szeretne jönni, — gondolta s egy kicsit haragudott is a rókára, hogy el akar menni, pedig ha megszokna, milyen jó dolga lenne, milyen jó pajtlások lehetnének.

Egyszer, oda-oda pislogatva a háziúrék ablaka felé, félrehúzta a drótsövényt és bebújt a rókához. A róka vadul, ijedten szaladgálni

kezdett, rángatózott a láncon. Jani utána. Végre sikerült a sarokba szorítani s a láncon magához húzni. Kicsit kapkodott a keze után, de Jani ügyesen fogta. Aztán simogatta. Becézve szólt hozzá, magához szorította. De a rókának csak döngött a szíve az ijedtségtől. De Jani makacs volt, elhatározta, hogy ő megbarátkozik a rókával s szegény róka nagy ijedtségére most már mindennap bebújt hozzá. Lassan a róka mégis csak megszokta a fiút. Már nem volt olyan vad, a falatot, amit néha hozott neki, ha nem is ette meg, amig ott volt, de mégis valahogy megindult a barátkozás. Jani melegebbre párnázta a „rókuska” vackát s ő volt az egyetlen, aki igazán törődött a kis állattal. Mert Erzsi néni, a háziúrék szakácsnéja, sokszor mondta mérgesen, hogy „minek is tartja az úr azt a haszontalan döngőt.” Janit az ilyen beszéd mindig szívenszúrta. Hátha — gondolta — egyszer tényleg megúnják a rókát és elpusztítják!

Igy mult el a tél. Aztán csupa rügy lett a kert. Jani késlekedve jött az iskolából. Itt is, ott is csapatokba verődtek a fiúk, jó volt ilyenkor csigázni, gombozni. Még a rókáról is megfeledkezett. De ha hazajött, mindig hozzászala. Itt, megnézte. A róka nyugtalanabb volt, unos-untalan bolygott a drótkerítés előtt. Jani szerette volna a láncon mint a kiskutyát sétáltatni. De ezt mégse merte. A háziúr magas, kövér, szigorú arcú, mindig igen hangosan, keményen beszélt, még az édesanyja is félt talán tőle, mert mindig csak nagyon csöndesen, alázatosan beszélt vele s mikor még ő kicsi volt, emlékezett, hogy hogyha a háziúr a közelükbe került, édesanyja mindig szigorúan rászólt, hogy szépen köszönjön s előbb gyorsan a költényével letörölje az orrát Jani azóta gyűlölte a háziurat.

Hát így tavasz felé kicsit elhanyagolta a rókát. Bárha aztán mindig dupla simogatásokkal

próbálta engesztelni.

Egyszer, mikor épen nagy lelkesedéssel jött a rókától és mesélt róla az édesanyjának, az csak annyit mondott:

— Ugyan, hagyd fiam azt a szegény kis dögöt. Milyen keserves lehet az annak is mindig bent görnyedni.

Jani elhallgatott és elgondolkozott. Sajnálta a rókát. De hát, ha nem volna becsukva, nem lehetne vele játszani. Most mindig simogatva vigasztalgatta, nagy cserebogarakat vitt neki, ami a rókának, ugylátszik, nagyon ízlett.

... egy délután sárkányt eresztett.

Aztán egy délután sárkányt eresztett künn a városszélen. A sárkány nekidagadva úszott, libegett, fent, igen-igen magasan. Jani szaladt, a tüdeje, a vére megtelt jó tavaszi frissességgel. Nekiiramodott és nevetett. Boldog volt. Mikor elfulladva megállt, hosszan elnézte a libegő sárkányt. Akkor egyszerre, csodálatosan, mert eddig még sose jött öntudatára, — érezte, hogy boldog. Milyen jó, hogy így szaladhat s milyen szép, milyen gyönyörűen szép minden. Az erdők körül, a fiatal zöld rét, a felszántott! itt-ott már zöldelő vetések csíkja, az az egész, gyönyörű tavaszi világ. Egy nyúl szaladt át a vetéseken. Távolabb leült, mintha a nyúl is jókedvű lett volna. Ekkor egyszerre észbe jutott a róka. Elszomorodott. Leült egy gyepalmazra s elgondolkozott. Láfta a rókát, amint nyugtalanul, szinte kétségbeesve szaladgál ide-oda a rács előtt. A szive is összeszorult, Ugy belefájt most egyszerre az állat tehetetlen vergődése s úgy, de úgy szerette most a rókát, hogy könny gyűlt a szemébe.

Hirtelen elhatározással felugrott. Muszáj! — gondolta. Meg muszáj tennem! — Valami kis férfias büszkeség öntötte el. Elengedem a rókát! S érezte, hogy egy kis hőstettre indul. Összegöngyölt a sárkányt s megindult hazafelé. Csak a nagy izgalom volt benne s az elhatározás első lelkesedése. Belül egy kis gyávaság egy-egy felvillanó gondolattal íjesztgette. — Jaj, ki fogok kapni, talán még a rendőrségre is visznek! De az ajkát összeszorította és szaladni kezdett.

A kertben egy kertész rendezte a ház előtt a virágágyat. Erre nem gondolt s egy kicsit meg is ijedt. De dacosan nekiindult mégis, sietett a rókához.

— Rókuskám, édes rókuskám — mondta. A kis állat megállt s figyelmes, csillogó szemével nézte a fiút. Olyan szép volt fehér mellével, a dús, pompásra fejlett bundájában a hegyes fekete fülekkel, amint így fénylő szemekkel már nem ijedezve nézett rá. Látszott rajta, hogy valami falatot, valami jót vár tőle. Rókuska — mondta Jani — most adok neked valami igazán jót! Bebújt, felkarolta a rókát s a szive egész lelkesedésével szorította magához s megindult vele kifelé. Szaladt át a kerten, el a kertész mellett, aki ott guggolt a virágágy mellett és éppen csak hogy utána pillantott a fiúnak.

Jani csak ölelte magához a rókát és szaladt. Most, édes Rókus, most kezdődik neked a szabadság — mondta — s maga is megmámorosodott a gondolattól. Végre kiért a városból. De még messze ment, kifelé, ahol már a berkek, lankásan a hegyek kezdődtek. Ott letette a rókát.

A róka felemelte az orrát, szaglászott. Egy csíz röppent fel előttük csipogva. A róka lesunyta a fejét, hátracsapta füleit, utána nézett. Jani nevetett, boldogan. Lekapcsolta a róka nyakáról a láncot, megsimogatta, a szép keskeny fejét meg is csókolta. Menj rókuska — mondta aztán — menj.

A róka egy darabig állt, aztán óvatosan megindult. Mikor érezte, hogy a nyakán nem húzza a lánc, megszorította a lépteit. Jani utána szólt — Rókuska — s könny gyűlt a szemébe. A róka megfordult, mereven nézett a fiúra, aztán lesunyta magát s kúszva szaladni kezdett. Jani nevetett, boldogan s az arcán végig szaladtak a könnyek...

Nem bánt meg semmit. Nem bánta a pont sem, amit a háziúr lekent neki, mikor hazakerkezett. Az édesanyja szidását se, mert érezte, nem haragszik igazán. Hisz ő már régen sajnálta a rókuskát.

Este az ágyában felült, mert látta, hogy széles ezüst sávokban fekszik odakint a hold. A rókára gondolt, hogy most az erdőben a bokrok közt bujkál s holnap rá is gyönyörű nagy szabadsággal pirkad majd a reggel.

Uj versek

A Mi Lapunk albumából.

Ribiszke.

Irtó SÍK SÁNDOR*)

Honnan a rügy?

Ugy pattant ki egy áprilisi éjtszakán
Dagadó kebelén egy gyenge ágnak,
Fiatál-édes forradalomban.

Én is onnan! Én is onnan!

Honnan a gyenge ág?

Sivatag télben szakadott barnán
Egy barna gyökérről,
Fekete földben, fekete gondban.

Én is onnan! Én is onnan!

Honnan a barna gyökér?

Ki tudja, honnan?
Mag hullott melegen,
Ijéd és idegen,
Kézből-e, szélből-e, égből-e?
Ki tudja, honnan?
Máshonnan, messziről, felülről,
Egy küldő küldötte valahonnan.

Én is onnan! Én is onnan!

Mi lesz a rügyből?

Fürtös, gyenge virág.
Gyerekek járnak: szemükbe akad,
Leszakítják, megszagolják, elhajítják,
Ha nem bántják is: ott marad,
Elszárad a szemetes sövény alatt.
Jó rügynek lenni mégis!

Akarok én is! Akarok én is!

Mi lesz az elszáradt virágból?

Ribiszke lesz, fanyar gyümölcs,
Picike bogycsók, piroska, kerek,
Habzsolva lefosztja mohó gyerek.
Édes gyümölcsnek lenni mégis!

Akarok én is! Akarok én is!

Mi lesz a megevett gyümölcsből?

Fekete-piros, fanyar-édes
Zubogó vér lesz,
Szeleburdi gyermekkacagás,
Lánycsilíngelés, anyakéz-simogatás,
Ajándékozó férfimozdulat,
Piros dallam ölelő ég alatt:
Szemben tűzpiros mosoly,
Teremtő titkok üszke:

Az lesz, ha meghal, a csepp ribiszke.
Meghalni, gyümölcsnek, gyönyörű mégis!
Igy akarok én is! Igy akarok én is!

*) Ezt a gyönyörű költeményt nyár elején ajándékozta A Mi Lapunknak a Zászlónc főszerkesztője, minden magyar diák atyai barátja, Sík Sándor. A kéziratához e sorokat fűzte a költő: „A küldött lapokat és a meleg, testvéri sorokat szeretettel köszönöm. Elutazóban vagyok, hát csak ilyen kurtán küldöm meleg kézszorításomat és ezt a verset a szeptemberi számba.”

Ifjú Pán.

Irtó VARNAI ZSENI.*)

Tiéd az erdő ózonos homálya,
tiéd a nap, e pogány ősi fény,
amely az idők végtelenje óta
ott tündököl az ég azur ivén.

Tiéd a hegy, a föld, a víz, a szélvész,
tiéd a rét és hív a hús pagony,
az ifjú pásztort dallal visszavárja,
aki a múltban eltűnt egy napon.

Hagyd hát a lomha lagymatag szobákat,
varázsold vissza az ősi regét
s mint ifjú Pán, aranyló, barna testtel
ragyogtasd föl a szépség reggelét.

Karod, az izmos, szél ellen feszüljön
s birokra kelni legyen hősi kar
s e földön itt, a lábaid súlyos érce
ugy szobrosodjék, mint egy diadal.

Mindenkiért, taposott, bús magunkért
te légy erős, ó, vedd hát a napot,
aranyló érce érlelje erődöt,
mint a kalászbán a sárga magot.

Te légy reményünk, frigyládánk a sorsban,
csak föl a hegyre, új élet köszönt,
s az Ararátról lássad elvonomlani
korunk fölött a duló vízőönt.

Aztán Te jössz, új hittel, új erővel,
Bronztestedről áramlik majd a fény,
Lelked, akár a szél a hegytetőkön
s szived ott ver a föld anyaszívén.

*) Mutató a költőnek most megjelent „Im itt az irás” című kötetéből. A kéziratot e sorok kíséretében kaptuk: „Fenti versemet küldöm egyelőre a lapnak. Ha ez megjelent, majd adok eredetét is, bár magukféle ez is új, mivel nem ismerik.”

Fogadalomtétel.

Irta ÖLVEDI LÁSZLÓ.

Esküszünk . . .

Fejünk fölött a zászló szárnya lebben,
sápadt arcunk ma lázas tűzben ég.
Új szikra gyúl a villanó szemekben,
úgy néz a zúduló jövőbe
a tűzben edzett ifjú nemzedék.

Esküszünk . . .

A régi lángok mind hamuba hűnytak,
romlott iszappá lett a régi vér.
Letiprott selyméből a büszke multnak
egy szín maradt a lobogónkon:
a makulátlan tiszta hófehér.

Esküszünk . . .

E szín ma titkos vágyunkat jelenti,
mely szűz erővel porból égbe száll.
Többé nem verhet láncot rája senki,
úgy repül az Alkotó felé,
mint virradatkor a zengő madár.

Esküszünk . . .

Nem gyermekszó az eskü ajkainkon,
nagy válaszütra hív e pillanat.
Kitáruló szívünkbe súgja titkon
az élet riadó parancsát:
nekiünk ma meghátrálni nem szabad.

Esküszünk . . .

Hússá-vérré vállják bennünk a törvény,
minden betűje férfi tett legyen.
Bűnt és halált lehel felénk az örvény,
belézuhan az egész világ —
harsogva zúg felénk a fürtelem.

Esküszünk,

hogyan átvágunk a rút embermocsáron,
hidat verünk a rontó lépokon.
Amerre fészlő bimbót hajt az álom,
elszántan örködünk fölötte
s lelkiünk remeg a rózsaszirmokon.

Esküszünk :

a harcban rendületlenül kitartunk,
bár áruló gúny ostorozna meg.
A törhetetlen hit legyen a kardunk,
hogyan fajtánkat vakon szeretve
lehessünk emberebbül emberek.

Esküszünk . . .

Az eskü szent — s mi mindig résen állunk,
zúzott szivekbe új reményt vetünk.
Romok helyében épülő világunk
első imája feléd suhan:
segíts e jó munkában Istenünk!

A fehér ködön túl.

Irta GYORY DEZSŐ.

Megállok egy új Ararát fején :

a derekam köd-öv szorítja leltről,
menekszik fölfelé az élet,
fönn meg csak én, a szél, a semmiség
s a köd életválasztó tengerszine várjuk,
ki jön, mi jön és győz a köd felett?

Néha felbukkan egy tanyai arc
— mit bánom én, hogy én csak ezt lesem:
munkásarcát egy messiási népnek,
ez a szerelmem, átkom, célfogóm —
néha felbukkan és visszazuhan:
leráncigálták I — Hullámzik a köd
s tompán bőg leltről a világkohó.

Szoríts köd I fojts meg minden életet:
csak az éljen túl, ki hivatott I

Nézzd: új parasztarc, prófétát visel,
az idevaló világ Krisztusát,
ki a nagy nemre, egy igent kiált
s megvált vagy újabb két évezredig.

Az utolsó királysas.

Irta ERDÉLYI JÓZSEF

Ifjú sas volt. Hallott talán
a gyöngyvirágos rengetegről;
kalandra vágott, sikra szállt,
királyhágói kék hegyekről.

Eljött az őserdőt keresni. —
Eljött a szép erdőt siratni;
tollát vértől ölfákra, bokros
irtási tönkökre hullatni.

Büszke lehetett rá az ispán
Tanítónk is elkérte tőle,
megmutatni a gyermekeknek
a nagy királysast, — szíven löve

Két iskolásgyerek kitérta
szárnyát a földrehullott sasnak.
Véres begyére horgadt feje, mint
feje a megfeszült Jézusnak. —

Életemben az volt az első
s az utolsó azon a tájon —
Kél-e még erdő? Száll-e még királysas
a kisárpádi sík határon? . . .

Erdő se keljen, sas se szálljon!
Ha két, ha száll: irtsa ki, löjje
a nép, az újkor embere
hirmondót se hagyjon belőle!

Hódítsa meg a földet, a vizet,
a levegőt, nézzen a napba
s ne szegyenítse több kalandos,
királyi, felséges haramja! . . .

(Pápa)

Gwerk Ödön.

Irta: BROGYÁNYI KÁLMÁN.

Gwerk: Önarckép.

Selmec körül meglassúdnak a hegyek. A magas Szitnya még fölörömlik, de a többi lassú omlással pihen szét. Olyanok, mint egy hatalmas lendület elpihenő lélegzései.

A Szitnya tövében fekszik Kopanica. Valaha — mikor még aranylól voltak igézetesek sziklái, — egy emberhad életsürgése dobolta, hogy ipar és munka van itt.

A munka már megszűnt. Az erek kiapadtak, a falu szét-hullt. Csak néhányan maradtak itt, akiket a szegénység úgy ragasztott a sziklák közé, hogy mozdulni nem bírnak. A hegyeket megint belepte az ember kultúrájától mentes levegő. A csendben lüktetnek a hegyek és dalolnak belső erőkről a naptól világított ormok. Olyan szép, olyan hiba nélkül itten a természet!

Itt lakik Gwerk Ödön festőművész. Hallgatja a hegyek beszédét. És amikor már csordulásig szívta meg magát a lelke, palettát vesz a kezébe és vásznon vallja meg a természet szépségeit.

Alkotásaiban az örök csók, az örök szeretet ölelése, Isten lelke szólal meg. Emberek vagyunk. A föld táplál a hegyek aranyában, sokcélú ereiben és ásványaiban. Nehéz munkával száll le a föld mélyébe érettük az ember; verejtékkel csókolja meg a síkságot. Ipar, zsendülő vetés, tápláló kenyér terem nyomában. Ha sokat ad a föld, ha aranyló magtól roskad a búzatábla, gazdagsága boldog emberarcokon kacag szét. De jó élni! De gazdag a föld! — mondják ilyenkor.

Néha sziklára is hull a verejték, esőllen száraz talajba a mag. Ilyenkor megsúlyosodik az élet. És barázdás, ráncos paraszt markok, sápadt bányászok rohamozzák meg munkával a földet, hogy többet adjon a munkáért, életet adjon, emberit. Dobjon egy kis mosolyt, szelíd örömet a dolgozók arcára. Mert jó élni, ha gazdag a föld s olyan jó ezt megmondani a tornyos, kereszties hajlékokban a Mindenség alkotójának. Öröm az élet, megnyugvás belesimulni a földbe.

Ezt mondják el szép színekben, ölelkező formákban Gwerk Ödön képei. Komoly, zsoldáros vallomások. Az egészet, a természettel, vérel egységbe határolt sorsot látja meg. Előtte nincs külön fa, külön ég, külön ember, de van emberi teljesség, van általános világegyetem, melynek csak egy igazsága van: az élet! Talajos könnyed lejtéssel ütemezik fel előtte a teljes élet összhangja.

Ebben az élni akarásban a mienk Gwerk

Gwerk: „Hegyvidéki symphonia“

Ödön. Hiszen új élet előtt állunk. Kezdünk magunkra ismerni. A felszabadult erőktől izmos karral nyúlunk az életbe, mert a természet, a hús és vér kultúrájában felismertük magyar feladataink sebét, a természettelen, részigazságokban széthulló egyetlen magyar igazságot: az

egyetemes magyar faji összetartozóságot a földön. Látjuk egységünket a mi természetünkkel, felelősségünket a munkában, az életben.

Erről tesz imádságos, szép lélekkel tanúságot képeiben Gwerk Odön. Hisz az életben!

Vetés.

A gombaszögi tábor emlékirata.

A gombaszögi tábor alkalmából a főiskolás cserkészek Rozsnyón, a Sajó Vidék-nyomdában *Vetés* címen 8 oldalas, modern nyomdatechnikai kiállítású emlékiratot adtak ki kézirat gyanánt, mely főként a cserkészet megújulásának kérdéseivel foglalkozik. A Vetést minden gombaszögi táborozó emlékebe kapta a tábor bontásakor, de a köztársaság minden részében nyilvánosan is árusíjják. Minden komolyabb magyar ifjú kezébe ajánljuk ezt az iratot, mert tanulságos hitvallása ez a kisebbségi magyar új nemzedék lelkes központi gárdájának, a Szent György Körnek. A vezércikkben ki is fejezi a Vetés, hogy a főiskolás cserkészek a csehszlovákiai magyar fiatalság irányítását kötelességüknek érzik. — „Minket férfiharcokra, férfigondokra érleltek az egyetemi évek, de a férfimunkánk csak előőrs munka, értelme nem magunkért való. A középiskolás diáké, az iparostanoncé, az ifjúmunkásé, a falusi legényeké hivatató, sürgető szavunk.“

A Vetés tulajdonképpen az egyetemi hallgatók folyóiratának készül. A most megjelent próbaszámban ismerős nevekkal találkozunk. Olyan generáció ez, mely már A Mi Lapunk neveltje. Itt jelentek meg első írásaik, innen startoltak az új magyar nemzedék hivatás-vállalására. A szerkesztő Limbacher Rezső, aki édesanyja nevéen *Peéry* Rezső-ként adta ki a Vetést. A lapban egy érdekes Mikszáth-tanulmánnyal szerepel, mely részint Harsányi Zsolt Nyugat-cikkének hatása alatt, az ifjúság szempontjából újjáértékeli a nagy palóc regényíró. *Balogh* Edgár, a Szent György Kör vezetője, a magyar cserkészet megújulásáról számol be. — „Az új magyar cserkészet az ezer év óta hiányzó magyar öncélúság szellemében meg akarja teremteni a népi gyökerű, igazán magyar ifjúsági életet. Ki akarja vinni a földtől elszakadt osztályok, első sorban az intelligencia gyermekeit a magyar föld, faj és falu ősi gyökereihez, hogy megismerjék a magyar nép lepányvázott lelkét és tele szíva mozgalmukat a súlyos természeti metszésű népi kultúrával, egy népi valóságú magyar tömegkultúra erjesztő intellektuális rétegévé váljanak“ — írja a regösmozgalom irányítója a Gombaszögön kikiáltott új magyar cserkészetről.

Dobossy Imre a gombaszögi tábort ismerteti

és a főiskolás cserkészek céljait a kisebbségi cserkészzel kapcsolatban. A Vetés közli *Szabó* Dezső levelét a Szent György Körhöz abból az alkalomból, hogy Vincze Mihály prágai írónak levélben megköszönte A Mi Lapunkba júniusban írt cikkét. — „Nagyon jólesett, hogy A Mi Lapunknak küldött soraim örömet okoztak Önöknek. Ha el-alküldenek hozzám valakit, aki nógasson, többször fogok írni ennek a lapnak, melynek számaint őszinte örömmel olvasom“ — írja rólunk az Elsodort Falu írója. *Brogányi* Kálmán „Az új magyar művészet felé“ címen értekezik, *Szatlatnai* Rezső az Ujarcu Magyarok költőjéről, Györy Dezsőről ír, *Jocsik* Lajos az első gömöri regösjárásról (1927) számol be súlyos mondatokban. A lap művészi fejléce *Csáder* László munkája.

A Vetés közli a vitagyűlések eredményét s ami a mi pedagógiai szempontunkból a legfontosabb: a gombaszögi regösiskoláról is híven beszámol. Ha a Vetés rendszeresen megindul, bizonyára nem lesz szükség minden szám részletes ismertetésére A Mi Lapunkban, de most, a megszületéskor, szívünk minden melegével illet a belőlünk kiszármazott egyetemi cserkészek első önálló sajtókísérletét üdvözlünk. Adjon Isten a Vetésnek bő aratást!

A Mi Lapunk szerkesztősége.

Szabó Dezső levele.

(A „Vetés“-ből átvéve.)

„Kedves fiaim,

ez a megszólítás nem a more patrio apámuraskodás. Bizonyos magyar szokásokat nem szeretek, mert sok léhaságnak és hazugságnak voltak okai. Ez a megszólítás a jövőnek szól. Minden fiatalember, aki a magyar nyelv, magyar demokrácia, magyar kultúra általam hirdetett programját elfogadja, az én fiam. És egész életemmel hiszem, hogy az én fiaim jelentik a magyarság egyetlen lehetséges és egészséges jövőjét. Ebben a programban van sok olyan s köztük nem egy a lényeghez tartozó: mely csak Magyarországra, a magyar ál-

lamban élőkre vonatkozik. Önök ezeket fel fogják ismerni s ha közülük egy-két tétel fájdalmas megütődést okoz, meg fogják érteni, hogy itt a magyar fajjal szemben ezer évig követett politika pusztításait kell jóvá tennünk mindenekelőtt. És azt is tudni fogják, hogy én semmilyen jószándékot, semmilyen tehetséget nem zárok ki a magyar történelmi munkából. Hinni kell bennem, hinni teljesen. Az én személyem nem fontos, bennem a magyar életakarát beszél. Nagyon jól esett, hogy A Mi Lapunknak küldött soraim örömet okoztak Önöknek. Ha el-elküldenek hozzám valakit, aki nógasson, többször fogok irni ennek a lapnak, melynek számaait őszinte örömmel

olvasom.

Azt hiszem: a magyar kultúra egyetemes megszervezése nem késhetik sokat. De vigyázni kell: ez a magyar falun nyugvó magyar demokrácia jegyében történjék. Sok farkas leskelődik. Erről talán jövő ősszel személyesen beszélhetek Szlovenszko ifjúságának.

Mindnyájukat szeretettel üdvözli

Szabó Dezső.

A csehszlovákiai magyar cserkészcsapatok második csapatközi táboráról, az augusztusi gombaszögi nagy találkozóról, mely reformációt jelent a magyar cserkészletben és megoldást hozott az öregcserkészlet válságába, lapunk októberi száma számos képpel és rajzzal illusztrált bő jelentést hoz.

Ketten mentünk feléje.

Irta: MAREK ANTAL.

Nagy világváros. Gépkocsik suhannak az utcákon, az emberek százai nyüzsögnek a gyaloglárókon és emeletes házak nyúlnak a magasba.

Az egyik kisebb utcán öregember húz egy kétkerekű talyigát. Hosszú lécekkel van megrakva. Nehezen bírja, ide-oda rántja a rudat a kövezet. Egyszer csak lehull három-négy lécdarab. Az öreg megáll. Tanácstalan. A rudat nem engedheti el, mert akkor leesik a többi léc is. Ott áll a nagy forgalomban, ki venné észre. Az emberek sietnek, nem néznek se jobbra, se balra, közönyösek, szívtelenek.

Én észrevettem. Láttam kinos helyzetét és azt is láttam, hogy nem tud magán segíteni. A régi cserkész támadt fel bennem. Átvágtam az utcán és egyenesen az öreg felé tartottam, hogy segítsek neki. Valaki megelőzött. A másik oldalról fiatal cserkészgyerek jött szembe velem. Odament az öreghez, pár szót szólt neki s máris ő tartotta a kocsirúdját izmos két karjával. Könyveket szorongatott a hóna alatt. Reggel fél nyolc volt. Iskolába menés ideje. Ő a gimnáziumba ment, én az egyetemre.

Különség semmi. Ő is természetesnek vette a segítséget, én is. O fiatal tizenhatéves lehetett, én már jóval idősebb, de a cserkész-ideálok még ép oly frissek bennem, mint benne. Testvérek vagyunk egy közös nagyszerű eszményben.

Nem történt semmi. Amit nem vett észre annyi ember, azt észrevettük mi. Más eszmekörben élünk s nem szégyeljük megfogni a talyiga rudját, amikor segíteni kell valamelyik ember-testvérünkön.

Álltam az utca közepén és boldog melegség szállotta meg szívemet.

Molnár Gyula hittanár szent-miséjét mond a losonci cserkész táboraiban (Novák Károly fényképfelvétele).

Az olimpiai játékok.

A régi görögök nagyszerűen értették a módját annak, hogy mikép hozzák össze a különböző görög néptörzseket s fejlesszék ki bennük a faji összetartozandóság érzését. Mindössze 293 olimpiászról tud a történelem, amelyeket öt-évenként ismételték meg. Az első Kr. e. a 776-ik évben volt. Eleinte csak helyi jelentőséggel bír-

tak ezek az olimpiászok, de a 40-ik olimpiásztól kezdve nemcsak egész Hellász képviselteti magát e nemzeti játékokon, hanem Azsia, Nagy-Görögország és egész Szicília görög elemei, szóval az egész görög nép.

Az olimpiai játékok eleinte csak egyszerű versenyfutásból állottak, lassankint bővült a műsor. Helyet talált a kitartó futás, ugrás, diszkosz-hajítás, dárдавetés, birkózás, lovagi játék, kocsi-verseny, fegyveresek futóversenye, lófuttatás stb. A 80-ik olimpiász óta költők és írók is rendeztek előadásokat az összegyűlt nép előtt.

A játékok rendezésére felette alkalmas helyet nyújtott Olimpia városa. Az Alpheios szent folyamba szakadó Kladeos folyó által körülölelt kis területet északon határolják az amfiteátrum módjára egymásra könyöklő hegyek. A termékeny környék a tengerhez esik közel, de attól mégis el van különítve. Míg a lapályon buján termett a szőlő, a buza, zöldelt a buja legelő,

a tágas völgy hegyoldalai mintegy rátermettek arra, hogy a nézők kényelmes ülőhelyei legyenek.

Az olimpiai játékokat július első napjain tartották meg. Ilyenkor egész Görögország volt együtt. A versenyeken csakis szabad és kifogástalan jellemű hellén vehetett részt. A játék előtt áldozatot mutattak be az olimpiai Zeusnak, aztán pedig esküt tettek a versenyzők. A győztes azonnal palmaágat kapott, az egész ünnepély végzetével pedig olajfakoszorút, amelynek ágait egy olyan fiú vágta le aranykéssel, akinek szülei mindketten még életben voltak. A győztes nevét, szülővárosát és hazáját kikiáltották. Költők megénekelték családfáját. Otthon pedig felmentették

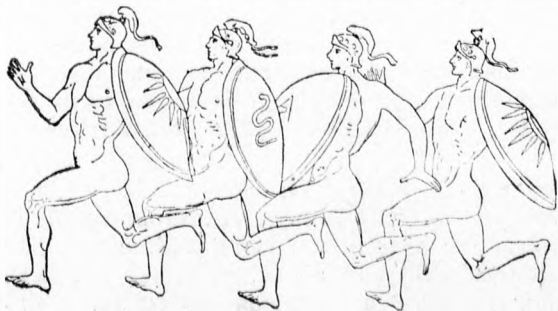

az adó fizetése alól, színházban diszülést tartottak fenn a számára s általában mindennemű ünnepen első hely jutott neki.

A versenyeket nagyszabású vásárokkal kapcsolták össze, amelyeket a nagy sokadalom nem csak pártolt, de szétvitte a jó árú híret mindenfelé, hogy ezzel is erősítsék a görög áru híret, nevét. Így párosult az eszményi dicsőséggel a megélhetés lehetősége s így alapozták meg a görög bajnokság mellett a művészet kifejlődését és az ipar és kereskedelem felvirágzását.

Ezeket a régi, dicső olimpiai játékokat fellevenítették a mult században, amikor főleg Curtius fáradozásai folytán 1875—87-ig jó formán Olimpia egész városát feltárták. Ekkor a fölpezdülő görög nemzeti érzés nemzetközi részvétel mellett rendezte az újkor első olimpiászát 1896-ban nagyrészt a filhellén Averov költségén. Azóta az idén már a kilencediket rendezték meg Amszterdamban; közben voltak olimpiászok: Páris, St. Louis, Athén, London, Stockholm, Antwerpen, Páris városaiban s lett belőle a modern világ leghatalmasabb, legerősebb intézménye. Nyolc esztendővel hamarabb jelölik ki a színhelyet, négy esztendővel korábban megerősítik a határozatot s így mindig négy év munkája előzi meg a mai olimpiászokat.

Az amszterdami IX. olimpiász július 28-án vette kezdetét. A harminckét esztendővel visszatekintő olimpiász eszméje nagyobb hódítást tett bármi másnál, amit a kultúra fel tud mű-

tatni. Ezúttal negyvenkét nemzet ifjúságának legkiválóbbjai jelentek meg. Őt világrész emberiségének színe-java négy éven át izzadt, fáradzott azon, hogy a legjobbak, legtehetségesebbek közül kerüljön ki a győző s vigye az olajággal haza az emberiség békéjének diadalát.

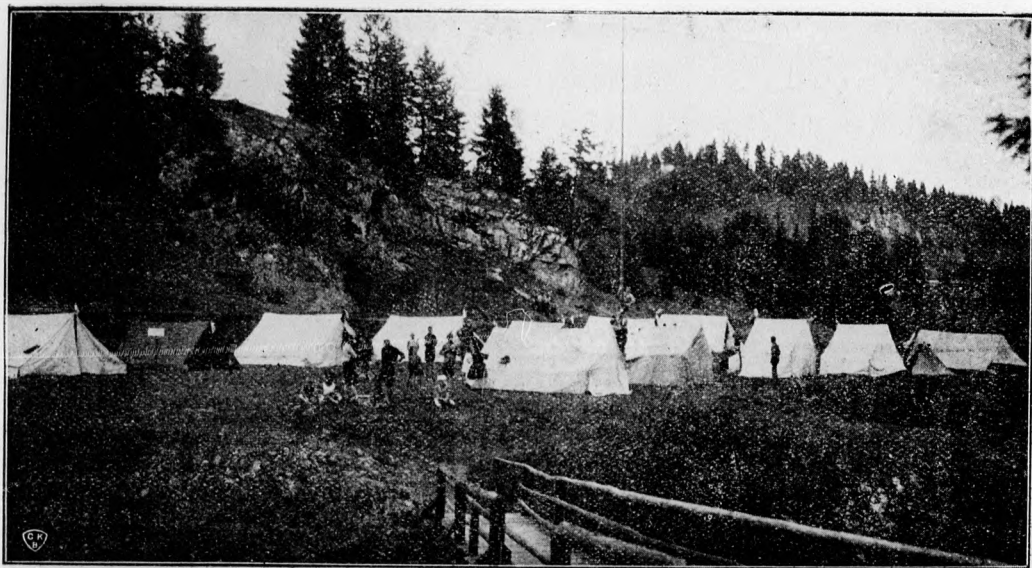
Amikor Vilma holland királynő férje, Henrik herceg, megnyitotta a 40.000 néző jelenlétében az amszterdami olimpiászt, az olimpikonok számának megfelelően sok ezer galambot bocsátottak a levegőbe: krisztusi békét, szeretetet

hirdettek s hadat üzentek mindenféle embermészárlásnak, háborúnak. Lovagiasság, lojalitás a versenyzők vezetője és sarkantyújuk országuk becsülete és a sport jó hírnevének megőrzése.

Az Olimpiászok nemzeteket összebékítő és megbecsülő intézménye mellett csak egy említendő s ez a cserkészek Jamboree-je, mely nem csupán a test kultuszának az ünnepe, de a léleknek, a jellemnek és emberszeretetnek ölelkező valósága és összebilincselő hatalmas eszméje.

Scherer Lajos.

Nyári táborozásaink.

A komáromi Jókai cserkészek 1928-ik évi nagytáborra.

A szlovenszkói magyar cserkészcsapatok az idén majdnem mind szálltak önálló nagytáborba 2—4 hétre. A kedvező időjárás mellett szép táborokat vertek, sokat mozogtak és a testi edzés mellett a lelkiekre is nagy súlyt helyeztek. Voltak mintatáborok; bennük sok szépsészeti és gyakorlati ügyességekről tanuskodó cserkész-munkák. Voltak tábori istentiszteletek, hangversenyek, tábortűzek, kirándulások, szóval mindent igyekeztek megvalósítani, amit a helyi viszonyok és a rövid idő csak megengedett. De szóljanak a csapatokról az egyes rövidre fogott beszámolók:

1) **A pozsonyi „Kiskárpátok” cserkészcsapata.** (Júl. 4—aug. 5.) Júl. 4-én, verőfényes meleg nap délutánján 70 cserkész sorakozik a pozsonyi főpályaudvar előtt, hogy búcsút mondjanak szülővárosuknak, a szülői háznak és felszereljék a poros várost a fenyőillatos erdővel. Új otthont építeni kezük munkáját dicsőítő alkotásokkal! Edzeni a testet, lelket a Mindenható

közelségében! Hallgatni a patak csobogását, a madár dalát, a szellő suttogását, sátor alatt aludni, cserkészkonyhán főzni! Ez és még sok minden más duzzasztja a cserkészkebleket. De felcseng a vezényszó: Imához! A zászlók meghajolnak, a kalapok a fejeikről lerepülnek és száll a fohász a jószágos Istenhez: „Segíts, Uram! Engedd, hogy egészségesen visszatérjünk, őrizd meg bennünket és nyugtasd meg értünk aggódó szüleinket!” Napiparancs, a raj és az őrsi zászlók felvirágozása, búcsúcsók és máris beszállnak a vonatba őrösként cserkészfiaink a vasuti kocsiiban kijelölt helyükre. Trombitaszó és felharosan a cserkészinduló: „Fiúk, fel a fejjel . . .!”

Aug. 5-én szürke, esős reggelre virradunk. Az állomás mellett várnak a szülők és jóbarátok virággal, az öröm könnyjeivel. Napbarnította fiaink kiszállnak a vonatból. Ismét otthon vannak! Az állomás előtt patkó alakban állnak fel. Lekerülnek a hátról a hatalmas hátizsákok s virágok

kerülnek szerető kézből a zászlókra, cserkészkalapokra. Ismét cseng a vezényszó: „Imához!” „Visszaérkezünk; hálát adunk Neked, Mindenható. Megerősítetted testünket, lelkünket, és lelkünkben a hitet irántad. Köszönjük jószágodat, hogy örködtél felettünk!” Es ismét zúg a cserkészinduló: „Fiúk, fel a fejlel...!” Hornyák Odilo parancsnok megköszöni a jó munkát, mire 70 cserkész hazaindul, hogy a vacsoránál meghitt körben meséljen 70 ajak a Tátráról, a táborról, a viperákról, a mackókról s boldogan álmódjanak az elröpült szép időről . . .

A pozsonyi cserkészek Hornyák Odiló főparancsnok vezetése mellett a Fehérvíz mellett levő Késmárki Itató közelében verték fel a táborukat. Az első héten felépült a tábor, a második héten folytak a kirándulások a dobsinai jégbarlanghoz, Rozsnyóra, a Krasznahorkai várba, Poprádra sfb. A harmadik hetet ünnepek sorozata foglalta le, Lár a táborozás rovására, de a magyar cserkészet ügyének előbbvitelére. Ünnepeket tartottak Ótátrafüreden, a Késmárki Itátón, a Palencsár-telepen, Poprádon, Mallárházán. A műsorban helyet találtak magyar és német szavaltatok, zongoraszámok, a 12 tagú cigányzenekar és a 30 tagú énekkar számai. Legnagyobb elismerést vívott ki a 24 tagú alkalmi énekkar. Egyéb kirándulásokon bejárták a Zöldtő, a Poprádi és Csorbai tó vidékét, a sziléziai és Téry menház környékét; 18-an megmászta a Tengerszem csúcsot, 5-en pedig a Lomnici csúcsra is fölmerészkedtek.

A táborban töltött időt játékokkal, őrsi és rajösszejövetelekkel s kétnaponként tartott táboriüzekkel tették változatosá és kellemessé. A morseverseny győztese a Turul-őrs Adda István vezetésével. Az egésznapos akadályverseny nyertese a Róka-őrs kéttagú csoportja Schrimpf Károly őrsv. és Feitscher Pál s. őrs. irányítása mellett. A táborban felvett szebbnél-szebb fényképeket pedig az ősz folyamán fogják bemutatni

egy vetítőképes táborig beszámoló keretében.

Krendl Gusztáv.

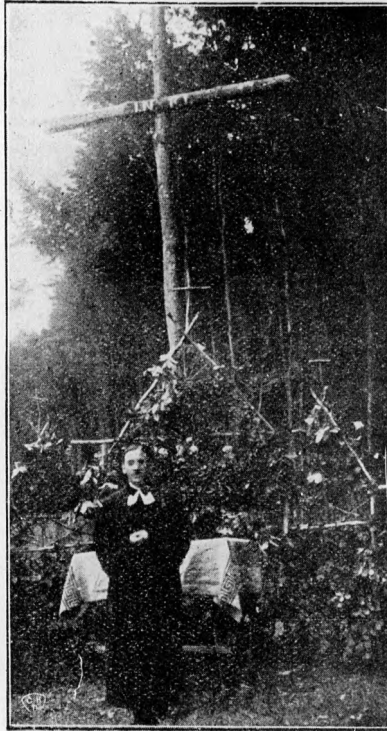
2. A beregszászi „Bagoly” csapat az idén rendezte meg első nagy táborig a Kovászó melletti Eördög-h-vár régi, omladozó falai közt. A gyönyörű fekvésű táborig mintegy 300 méternyire hömpölygött a Borzsa, hogy fiainknak, akiket a nép diákkatonáknak nevezett el, menedéket nyújtson az iszonyú hőség ellen. Egyfelől a Kárpátok hegyláncai nyújtottak festői képet, másfelől szabad kilátásunk volt a Nagy Magyar Alföldre. A közeli Kelemen hegyen egyes vállalkozók — bár eredménytelenül — kincs után is kutattak. Kísértetjárásban is volt részünk, t. i. a nép hite szerint a vár alatti kastélyban éjszakánként szellemek garázdálkodnak. Egy jó füle cserkésznk hallott is egy este valami gyanús szuszogást, de a kastély átkutatása után csak baglyokat találtunk ott.

A rendes cserkészmunkán kívül főleg vízi sporttal foglalkoztunk. A jó öreg Borzsa valóságos olimpiai uszó, műugró, csónak és vízpoló mérkőzések színhelye volt. A nagy hőség miatt egész nap uszórúhában jártunk. Leégett a bőrünk! Rengeteg vazelin kellett — egyik ruszin-szói újság szerint — „mint egy néger törzs, a mely vad nemzeti táncát járja.”

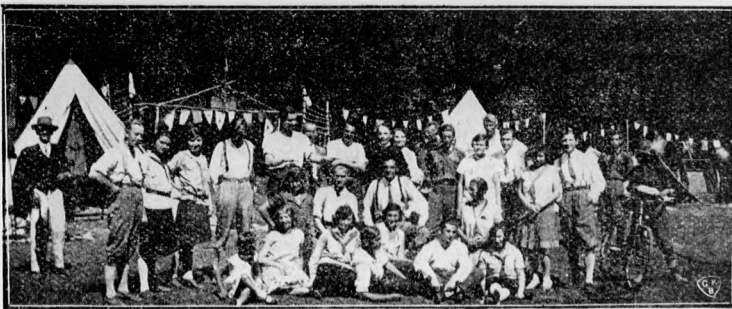
Sok látogatónk, vendégünk akadt. — Hoztak az „éhezőknek” rengeteg gyümölcsöt, süteményt, sőt lett! Végül olyanok voltunk,

— madártejét is! — A napi ellátás 10 korona volt. Miittelmann bácsi, udvari szállítónk, hozta az ételmet; Török, konyhaművésznk, meg főzte az izletes ebédet és kozmamentes vacsorákat. „Meg is hizott valamennyi, haj!”

A csapat egész évi munkája kielégítő. A rendes őrsi és csapatgyűléseken kívül rendeztünk három éjjeli táborig, öt mesedélután, két

Varga Lajos ev. lelkész istentiszteletet tart a losonci cserkészek táborigában (Novek Károly fényképfelvétele)

Öreg cserkészek látogatása a táborigban (Weber Cila fényképfelvétele)

ünnepélyt. Zsurky József parancsnok-testvér jóváltából, aki Haba Ferenc főparancsnok testvérrel együttesen vezeti a csapatot, ottont szereztünk. Négy cserkészünk részt vett a brünni Sjezden (4 napos tábor) és ketten a gombaszögi regőstáborozáson. Munkánk gyümölcse a közönség szeretele.

Regös Papp Simon.

3. Az érsekújvári Czuczor Gergely

cserkészcsapat az idén a vrátnai völgyben ütötte fel nagy táborát, jent Janošik hegyibetyár mesés országában, az Alacsony Tátra tövében. Az újvári cserkészeknek ez volt első önálló táboruk és komoly feladat elé állította őket. A tábor megépítése oly jól sikerült, hogy egy angol cserkész, aki néhány prágai kíséretében arra járt és meglátogatta a táborot, barátságosan megveregette parancsnokaink vállát és azt mondta: nagyon jó, nagyon jó. Ugyyszólván teljes közösségben éltek ott a szlovák néppel. A vasárnapi tábor-tűzeknél százával jelentek meg a halinás szlovákok és a lenhaju tisztaruhás aszszonyok, a hegyek egészségének nagyszerű szagával. Vonzaluk fokozódott, amikor a fiúk egy családost szlováknak az életét mentették meg, akit szénahordás közben a patakmedrében maga alá temetett a szekere. Megfogadták, hogy a tábori oltár keresztjét hűen megőrzik emlékül. A tábor előkészítése Mrenna József és Janson Jenő parancsnokoknak köszönhető és az ő érdemük az is, hogy 2000 korona segélyt oszthatott ki a csapat, noha az első önálló tábor felszerelése nem csekély összeget vett igénybe. A tábor állandó létszáma 54 cserkész volt.

4. Az érsekújvári Széchenyi István iparoscserkészcsapat, a köztársaság legfiatalabb, alig néhány hónapos magyar cserkészszalkulata s így nem volt még lehetséges számára

ezidén az önálló táborozás. A 30 főnyi csapat egy cserkésze a Czuczor Gergely csapat tyerchovai táborának vendége volt, egy másik iparoscserkész a gombaszögi csapatközi táborban képviselte csapatát. A csapat augusztus 14-én kétnapos mozgótáborozásra indult. A pacsirták és farkasok őrsi zászlajával tíz cserkész kereste fel Párkányt (Esztergommal szemben), ahonnan Garamkövesdre ment át a csapat. Itt táborúzott mellett töltötték az éjszakát. Másnap, Nagyboldogasszony ünnepén, Kovácspatak — Bajta — Leléd - Ipolyszalka érintésével visszavándoroltak Párkányra, ahonnan vonaton tértek vissza Érsekújvárra. A mozgótáborozást Willand János parancsnok vezette, Druga János helyettes rajvezető, kereskedőtanonc segítségével. A kétnapos kirándulás a csapat fiatal életének első nagyobb eseménye volt s méltán sorakozik a csapat emlékezésében a júniusi egynapos mintatábor és az újvári határban gyűjtött Kossuth-táborlúz benyomásai mellé.

A losonci Madách-cserkészek rimakokovai nagy táborára (Gottlieb József fényképfelvétele)

Madách-cserkészek indulása a „szent misére” (Nóvek Károly fényképfelvétele)

A ruszinszkói cserkészek a brünni „Sjezd”-on. A ruszinszkói összes cserkészek mintegy 32 tagu csapata dr. Szerényi Ferdinánd vezetése alatt részt vett a moravai és sziléziai cserkészek brünni összejövételén (4 napos tábor) és a július 1-i felvonulásán. A csapatban egyenlően voltak képviselve a magyarok, csehek, ruszinok és zsidók (8—8 tagu órs). A csapat Brünnben megnézte a szomorú nevezetességű Spilberget, a kiállítását és meglátogatta a Blansko környékén levő híres Macocha-barlangokat. Visszatértükben Pozsonyban két napot töltöttek, ahol a „Kiskárpátok” és a „BKK” cserkészeinek vezetése mellett megtekintették a koronázó város nevezetességeit és gőzhajón kirándultak Dévénybe. A csapat tagjai bő tapasztalatokkal megrakodva tértek vissza szüleikhez, de mindegyik naplójában ott található e röpke megjegyzés: „Pozsonyban volt a legjobb koszt”, ami ékes bizonyítéka annak, hogy a szellemi táplálék mellett a testi sem megvetendő.

UJ BUDA UNOKÁI.

Kalandos ifjúsági regény.

(4. folyt.)

Irta: TÁBORY PÁL.

Barátságosan köszönünk neki s Feri megkérdi :

— Hogy aludtál, Bobby ?

— Köszönöm, pajti, — felel, — soha ilyen jól. Odahaza a papám palotájában sem. Pedig ott sokkal nagyobb volt az ágyam.

— Elhiszem, Bobby. Mikorra várod a papádat ?

— Azt hiszem, ma megjön. És akkor elvisz mindnyájunkat autón, well ?

— Majd meglátjuk, Bobby. Most szólunk Károly bácsinak.

A csengő felé akarok fordulni, de megint belenyilallik az a furcsa fájás a vállamba. Hiába, túlon túl jól talált Claybure kése, — ha nem is sértett meg komolyan, legalább két-három hétig hordom még a köteléket s a fájdalom nem ad nyugtot. Fölszisszenek, de Bobby már itt van mellett, hosszú fehér pizsamájában ágyam mellé ül, apró kezével megsimítja arcomat s komolyan kérdi :

— Fáj, Georgie ?

— Kicsit, Bobby.

— Hol fáj ?

Itt, a vállamon, jobboldalt.

Várj, majd megsimogatom. Anya is mindig így csinált, ha fájt valamim . . .

A csillogó barna szempár egy pillanatra elborul.

— Oh, anya igazán csuda-csuda jó volt. Sohse felejttem el . . .

Felelni akarok, amikor kinyílik a szomszéd szobából idevezető ajtó s megjelenik Károly bácsi. Megölel mindnyájunkat, aztán Bobbyt az ágyába kergeti.

— Hogy van Pityu ? — kérdezem.

— Jobban. Igazi kis hős. Pedig a karja retentő fájdalmat okozhat. A doktor azt mondja, hogy ez így jó, — az lenne a baj, ha nem fájna. Persze, a páncélajtó . . . Szerencse, hogy szét nem morzsolta . . .

Mindnyájan a szoba felé néztünk, ahol büszkeségünk, az őrsünk kis hőse : Erényi Pityu fekszik. Mind a négyen boldogak vagyunk, hogy testét már nem gyötri a láz s a fájdalmakat is legyűri erős akarattal. De sajnálom, hogy a nyomorult vállsebem miatt nem mehetek be hozzá . . .

— Olyan volt igazán, mint Dávid és Góliáth — mondja most Bob. Amikor berohant és neki ment a gazembernek. Láttam ám a képet a papám bibliájában. A Pityu épp olyan volt. Nagyon tetszett.

Ez a kép bennem is felébredt. Pityu odaát, az őrsben és később, idekint is, — nem tűnt ki semmivel. Kedves, eleven, okos fiú volt, aki elvégezte a szükséges munkát, — de kicsit gyerekesnek mutatkozott s néha olyankor is tréfált, amikor komolyságra lett volna szükség . . . Hogy ilyen önálló cselekedetre, ennyi határozottsággal és ennyi leleményességgel, legyen képes, — ki is hitte volna ? De megtette és mert megtette csak bámulatot ér-

demelt. Károly bácsi is szelidült, simogató hangon beszélt róla — mindenki hőse lett.

Megint szürke ködfátyolon keresztül láttam mindazt, ami eddig történt. . . Amikor Pityu hirtelen fölkiáltott s előre szaladt, nem értettük, mit tesz, de Allannal együtt mindenesetre utána rohantunk. A sötét lépcsőházzal szemben olyan ajtó nyílt, amelyet eddig még nem is láttunk, pedig mindakét házkutatásnál ott voltam, — ajtó, amelyet eddig a fal valamilyen nyílása rejthetett el.

Még láttam azt, hogy Pityu betaszítja az ajtót s mi is utána rohanunk. A többire már csak nagyon halványan emlékszem. Tudom, hogy valaki jött és én ököllel vágtam arcába. Tudom, hogy háromszor szólt Allan revolvere s tudom, hogy aztán semmiről se tudok . . . Csak futó alakokat láttam az ájulás leplén keresztül s aztán, sokkal-sokkal később drága és ösmerős, ha fájdalomban meggyötört arc is hajolt felém : a bátyám arca.

Ezt az arcot látta meg Pityu, amikor kint álltunk és néztük a házat. Ez az arc meredt az egyik ablaktábla mögül, amelyet véletlen gondatlanságból őrizetlenül hagytak Claybure emberei. Ha Pityu nem néz oda s Feri nem éppen akkor tud az ablakhoz lopózni, — soha egymásra nem találunk. Pityu hirtelen rohant be — s ez volt a legokosabb dolog, amit tehetett, mert így be tudtunk jutni. Ha figyelmezteti Allant, vagy akár mivel elárulja szándékát, megint meghiusul a kísérlet.

De így győzelmet arattunk, — teljes és tökéletes győzelmet. Claybure és bandája hűvösön van s várja a megérdemelt büntetést, Károly bácsiék újra köztünk vannak s ha fájdalmas is volt a diadal, a testi fájdalmat ellensúlyozta a tökéletes lelki öröm. Pityu sápadtan feküdt ágyán, de amikor a nyitott ajtónál meglátott, felemelte kezét s felénk intett . . .

*

Megvolt a győzelem s kiderültek a titkok. Annyi furcsa, kalandos titok, amilyent még a legtitokzatosabb Keleten sem várna az ember. Ugy érzem magam, mintha a kis gyerekkorombeli meséskönyvem színes alakjai keltek volna életre s ha a vállam nem szagatna, s nem váltaná három óránkint a kölest, mesének tartanék mindent. Pedig most már tisztán látom azt a szörnyű gazságot, amellyel Stephen Claybure és bandája körülfonták a mi sorsunkat.

Stephen Claybure régi ellensége volt Károly bácsinak. Valamikor, Károly bácsi nyomára jutott üzelmei egy részének s azokat leleplezte. Akkor két és félévet ült s persze bosszút esküdött ellenfelének. Már pedig Claybure olyan ember volt, aki beváltotta fenyegetéseit.

Károly bácsi elmondotta, hogy ez a Claybure, aki most vizsgálati fogságban ül társaival együtt, nagyon jó családból származott. Itál, kártya vitték

rossz útra s egyre mélyebbre süllyedt — egész a büniig. Akkor aztán nem volt megállás. Az italt és a kártyát elhagyta, de szerelmes lett a gazságba. Harcolt minden fennálló rendszer ellen s egymaga több betörést, rablást, utonállást követett el a civilizált Amerika nagyvárosainak kellős közepén, mint a többi, kisebb gazemberek együttvéve . . . Nagy bandát szervezett meg s nem volt mese, amit odaát Európában a lapok, mint valószínűtlen kalandot mondtak el, — tényleg ezek a banditák, a földalatti New York kormányozott mindent és mindenkit, választotta az ügyészt és a többi igazságügyi hivatalnokot, — csak Enright állt velük szemben. Valóságos utcai harcok folytak a ren-dőrség páncélosautói és a banditák között — s ezekben *nem mindig a rendőrség győzött.*

Claybure bandája csupa gyakorlott, régi gazemberből toborozódott. Réme lett gazdagoknak és szegényeknek egyformán. Enright régen küzdött ellene, de eddig még csak meg se tudta közelíteni. Volt egy specialitásuk: milliárdosok és közéleti nevezetességek fiait raboltatta el s jókora váltságdíjakat sarcolt ki. Soha nem jöttek rá, hová vitte őket és soha nem lehetett megfogni. A fiatal Alman szörnyű halála, akit apja váltságdíj nélkül akart visszaszerezni, bebizonyította, hogy Claybure nemcsak fenyegetőzik . . .

S ez a vadállat, ártalmas duvad kerített bennünket is körül! Az ujságok tele voltak a magyar fiúk fényképeivel és Claybure azonnal belátta: ha bennünket eltesz láb alól egy időre, hatalmas összeg pénzt zsarolhat ki. De különben is, gyűlölte Károly bácsit s bosszút akart mindenáron rajta állni.

A rémhistóriát még egy meglepetés egészítette ki: Redsworth, a szerény, esendes, udvarias Redsworth, Károly bácsi bizalmasa, üzletvezetője és pénztárosa, — szintén Claybure embere, még hozzá legügyesebb embere volt. Két esztendőn keresztül élt Károly bácsi mellett, két esztendőn keresztül lesték az alkalmat, hogy elbánjanak nagybátyánkkal.

Persze Redsworth-ot is elfogták. Felháborodottan védekezett, de amikor ráolvasták az elke-seredett Claybure vallomását, aki azt hitte, hogy Redsworth árulta el, megtört és bevallott mindent. Bevallotta, hogy rendszeresen is meglopta az üzleti kasszát s hamis számlákkal takarta a hiányt, bevallotta, hogy hét esztendőös börtönbüntetés van a háta mögött s nem meglepetés számára az újabb hét esztendő sem.

Meg kell adni, nagyon ügyesen csinálták. Kiválasztották a legkisebb autót, amin Feri és Erdős Lajcsi jártak, mert ezt könnyebben lehetett elrejtetni. Redsworth kereste meg Feriékét, akik éppen a Wall Streeten áruktak s azt mondogta: Károly bácsi parancsából azonnal induljanak el Spr . . . town felé, ott lesz aznap este a találkozó. Térképet is hozott a soffőrnek, aki persze elindult. Feri teljesen bizott Redsworthban s engedelmessékedett az utasításnak. Az üzletvezető nem maradt velük; miután meggyőződött arról, hogy elindultak, letétette magát a Wall Street végén. Feriék két

és fél óra múlva megérkeztek Spr . . . townban, ahol a város elején megállította őket egy másik banda-tag, Károly bácsi nevében újabb utasítást adott. S odakint a város határában történt meg a támadás. Könnyen elbántak velük s megkötözve szállították mind a hármat a Baker Street re.

Mert a Baker Street 18 ik száma volt a főhadiszállásuk. Ravaszul elrejtett csapóajtók, apró hidak és rejtett fülkék szolgálták itt a bandát. Károly bácsiék kelepceje is így készült, — beengedték őket s az egyik falbeli csapóajtó véglegesen elnyelte valamennyiüket. Arra persze nem számíthattak, hogy mi hátrább maradunk s így keresni fogjuk őket.

Amikor így részben meghiúsult a tervük, hajtóvadászatot rendeztek ránk is. A nagy fekete autó ponyvaregényv históriája semmi egyebet nem tervezett, mint a kézrekerítést. Akkor is Pityun mult, hogy megszabadultunk — s most is Pityu révén menekült meg végeredményben az egész társaság — Bobby éppúgy, mint a sirályok.

Pityu végeredményben semmit nem tett, mint az ellenkezőjét annak, ami vártak. Amikor gondatlanságból odaengedték Ferit az ablakba, amikor gondatlanságból nyitva maradt a foglyok páncéltermének nehéz ajtaja, — legkevésbé se számítottak arra, hogy egy parányi ember bele-rohan a kész veszedelembé s ez a parányi ember nekitámad magának a vezérnek és — egyetlen ügyes, ki nem számítható dzsiu dzsicu fogással földre is teríti.

Enright, aki persze leérkezett az események hírére, ezt el is mondta Pityunak. El volt ragadtatva tőle, s ha rajta állott volna, maga mellé is veszi. Pityu mosolyogva tiltakozott ellene és azt mondogta vékony madárka hangján:

— Nem is volt olyan nagy dolog . . .

Beláttuk, hogy nem pózol, hanem igazat mond — nem tartotta nagy dolognak. Meglátta Feri arcát, fölébredt benne a vágy, hogy közelről lássa, kiszabadítsa — és neki vágott a dolognak. Arra álmában sem gondolt, hogy valami baj érheti. Még akkor se, amikor Claybure-rel került szembe és ütnie kellett

Pityu boldog volt, hogy segíthetett s ezt a boldogságot éreztük valamennyien. Most, amikor így az események elmondásán túl vagyok, érzem csak meg, — milyen rettenetes feszültséggel nehezedett rám a bizonytalanság és a rosszat sejtő szomorúság. Most újra napfény van, zavartalan élet-út; minden szenvedés távolinak látszik és eltörpül a perc boldogsága mellett.

*

Claybure bandájának minden titka kiderült; az ügyész már állítja össze a vádiratot s valószínű, hogy villamos székre itélik őket. Tulságosan sok bűn szárad a lelkükön — mert a gazember értett hozzá, hogy olyanokat toborozzon maga köré, akik már nem szabadulhattak a bűn varázsköréből.

Az ujságok hosszú oldalakat irnak a szen-

záción bünpörről, — de az elfogatás körülményeiről és a mi esetünkről szóval sem emlékeztek meg. Károly bácsi, Pityu és valamennyiünk kívánsága volt, amelyet így tiszteletben tartott Enright és a rendőri tudósítók szindikátusa is.

Bennünket Claybureék titkainál sokkal inkább érdekelt az a másik furcsa titok, amely az utolsó hetek lázas eseményeivel együtt bomlott ki.

Allan Sword velünk ragadt a vizsgálat lefolytatása után. Károly bácsi és a fiúk egyre jobban megszerették nyílt, bátor jellemét és okos, mélyenjáró gondolatait. Sokat beszélgettünk vele... De ha nem is lett volna ilyen értékes ember, meg kellett amugy is becsülnünk: hiszen segítsége nélkül Pityu se ért volna el semmit. Ha akkor, amikor berohanunk, nem füttyül le a hívójelet s nem sereglenek össze a környék rendőrei, — semmit sem értünk volna el vele. Így le tudtuk a meglepett banditákat fegyverezni. Allan maga is derekasan küzdött.

Ujdonsült barátunk már régebben említette, hogy nagyapja — élénk csodálkozásunkra — *magyar ember volt*, aki ir leányt vett feleségül s Allan apja már telivér amerikaivá serdült. Kicsit csodálkoztunk rajta, hogy Allan nem tudja nagyapjának nevét, — de aztán elmesélte, hogy apja mindig „apának” szólította, neki „nagyapát” tanítottak és különben is, korán elkerült hazulról, ugy, hogy nem töltött sok időt nagyapjával.

Azt azonban természetesen elmondta, hogy nagyapja még mindig él, valahol Davis City közelében s nagyanyjától időnként levelet is szokott kapni. Egészségben és jó anyagi viszonyok között élnek, mert munkás életük során csinos vagyont gyűjtöttek össze. Allan nagyon szerette nagyapját s nagyon bánta, hogy korán elkerült tőlük s nem ösmerhette meg igazán.

Ki tudná fölmérni az agy furcsa rejtekeit — így nem is csodálkoztunk, amikor Allan egy szép nap azzal a hirrel jött közénk, hogy most már tudja nagyapjának nevét s azt is tudja, hogy 1849 végén, 16 éves korában jött Amerikába.

— Hogy hívják nagyapát? — kérdezte Révész Feri.

— Stephen Chardosz — felelt tétova nyelvvél Allan.

Egyszerre kiáltottunk föl:

— Kardos Pista!

Nem is tévedtünk. Csakugyan Kardos Pista unokája állt mellettünk, — azé a Kardos Pistáé, aki 1849-ben a Hetek Társaságával együtt jött ki Amerikába, hogy itt új életet kezdjen velük. Akkor 16 éves suhanc, ma kilencvenegynéhány éves aggastyán...! De még él — s mennyire örültünk, hogy él! Fölkereshetjük és megkérdézhetjük: milyen volt dédnagyapánk, akinek csak irását olvashattuk s akinek sorsáról annyit vitakoztunk...

Amikor Allannak elmeséltük az események furcsa összetűgését, boldogan jelentette ki: okvetlenül el kell mennünk Iowába, hogy fölkeressük a régi emlékek helyét. Most ugyanis két hónap

szabadságot kap s eljöhet velünk. Addig is nálunk marad, nehogy „elszökjünk előle”. Megígértük, hogy — hacsak módunkban áll — eleget tesszünk a meghívásnak s vele tartunk.

Nem volt már Spr...townban dolgunk — Pityu teljesen rendbejött, Bobbynak kutyabaja se volt s az én vállam is behegedt már, csak néha sajjogt. Felkötött karral ültem be Allan és Pityu közé, amikor New Yorkba indultunk. Kicsit más hangulatban tettem meg az utat, mint néhány héttel ezelőtt, amikor eredménytelenül kellett visszatérnünk. Örültem Allannak s ő is vidáman és ragyogó arccal simogatta Pityu haját.

Mrs. Snail tulajradó örömmel fogadott a villa kapujában. De nem sokáig dédelgethetett: másnap már munkába állottunk újra. Az egyhete becsukott könyvesbolt kinyitotta kirakatait s mögöttük ott állottunk a csikós ruhákban. És New York tódult újra magyar könyvek vásárlására — már nem is kellett körutakat tennünk: megtalálták a boltot és a nagy sárga plakátok: *Buy a Hungarian book!* mindenütt felhívták ránk a figyelmet.

A lapok próbáltak elméleteket föllálitani: miért szünt meg olyan hirtelen s miért kezdődött el megint olyan hirtelen a Hungarian Boys könyv-akciója, de a legvadabb hipotézis se járt közel a valósághoz. Nem is akartuk, hogy közel járjon s így minden élelmes riporter-kérdésre „I don't know”-val, nemtudommal feleltünk. Lassanként el is hallgatták, csak egy-kettő piszkálta még a dolgot, persze még mindig eredménytelenül.

Egy hét múlva abba hagytuk az árusítást. Hiába könyörgött a nyomdász és a kiadó, — nem tehattunk egyebet. Kellett a pihenés, kellett a végleges szakítás ezzel a mesterséggel, amely végeredményben csak eszköz volt, nem cél: ledolgoztuk az utiköltséget, a jóságot és sokszoros hasznót hajtottunk minden költség és kiadás fejében.

És hívott Uj Buda. Hiszen mi azért indultunk el az Oceán tulsó feléről, hogy megtaláljuk elődeink nyomát — fölkeressük a Hetek Társaságának küzdőterét, ahol annyi verejték és vér termett. A véletlen is kezünkbe adta az emlékek kulcsát Allan Sword személyében. Türelmetlenek voltunk s nem volt olyan erő, amely a megünt munkánál tarthatott volna.

*

Károly bácsi engedélyét hamarosan kihizelegeltük, — különben is, két hónappal ezelőtt megígérte, hogy ha a könyvüzlet „bevág”, hosszabb utat teszünk, hogy New-Yorkon kívül egyebet is láthassunk Amerikából. Őt is érdekelte Uj Buda mai helyzete; különösen, amióta Allan nel olyan jól összebarátkoztak. Alig lehetett a két urat külön látni — Allan rendszerint kint is aludt nálunk. Amikor az engedély megvolt, esomagoláshoz fogtunk és hamarosan összekészítettük minden holminkat. Ugy fordult az idő, hogy ha visszatérünk, legfeljebb két napot tölthetünk New-Yorkban s aztán bucsut kell mondanunk az Ujvilágnak.

De számításainkat ketesztülhuzta a harmadik titok.

Bobby Hines már nem volt velünk. Amikor a ház keresztül-kutatásánál külön szobában találtuk meg, félajultan az izgalomtól, — eleinte el sem hitte, hogy tényleg magunkkal vesszük. Három hete élt már abban a kis szobában; három hete szenvedte végig naponta a halálos aggodalom kínjait. De erről nem beszélt. Beteggé tette a kiszabadulás. Négy napot feküdt s mindegyre apját várta, akit Enright értesített. Arról szót se szólt, hogy ki az apja. Nem is kutattuk, — örültünk napsugaras kis lelkének, amely felnyílt és minden haláljával elhalmozott.

Valami sürgőnyt kapott, ami fölött kicsit elszomorodott, — de aztán megkért, hogy velünk tARTHASSON New-Yorkba, mert apukája csak ott várja.

New-Yorkban tényleg el is szakadt, miután szívélyesen elbucszott a közeli vizontlátásig. Nem is gondoltuk, milyen hamar vizontlátjuk. Igaz, hogy nem őt, csak a képét. A legközelebbi reggelen az összes képeslapok tele voltak vele.

— Bobby Hines, I. R. K. Hines. a kaucsukkirály fia megmenekült Claybureék kezéből! Boldog családi vizontlátás! Mr. Bobby megnyilatkozik!

Feri olvasta föl az ujságot, majd valamenyi cikket s kicsit elhültünk, amikor megtudtuk, hogy Amerika egyik leggazdagabb emberével, a Hines-konzern elnökének és megteremtőjének fiával komáztunk az elmúlt heteken át. Hiszen sehol sincs akkora arisztokrácia, mint a demokrata Amerikában.

Az ujságok részletesen írták le, hogy ez előtt egy hónappal Bobby eltűnt sapja nem tudta, mit kövessen el, hogyan szabadítsa ki. A banditák, ugylátszik, ki akarták használni a kaucsukkirály rettentő gyötrelmét, csak akkor szabták volna meg a lehetetlenül magas váltságdíjat, amikor már tetőpontját érte a bizonytalansága. Ez lett a vesztük.

Megint nem számítottak Pityu véletlen hősiességére és arra, hogy utána természetesen alaposan végigkutatjuk a házat. Így bukkant elő háromhetes börtönéből Bobby Hines s így került vissza apjához.

Mindezt nagyon színesen és tulságosan sok szóval mesélte el az ujság. A végén Bobby mondott néhány szót — rólunk is. Szerencsére a többi ujságok elnézték ezt a bekezdést, különben nyakunkon lett volna a nagy lárma, pedig irtóztunk előre is az ujságdicőségétől.

Bobby elmesélte, hogy megsebesült s mi ápoltuk, elmesélte röviden Pityu bátorságát is és aztán a háláról mondott néhány szót, amelyet bizonyosan nem a szemfüles ujságíró adott szájába, annyira őszinte és mély volt.

Ez a hála nem csak szavakból állott. Alig két nap mulva, tervezett elindulásunk előtti délelőttön, csodaszép Rolls-Royce állott meg a villa

előtt s barna bársony zekében Bobby ugrott ki belőle. Valamennyien elébe szaladtunk s ő boldogan ölelt össze-vissza, miközben folyton csacsogott. Azt sem tudta, mit ujságojon előbb.

Mögötte a kerti kavics öreges lépés alatt csikordult meg. Hátranéztünk s észrevettük a „nagy Hines“-t, Bobby „daddy“-jét. Magas ezüstöshajú, telivér amerikai üzletemker volt, akinek csak mély-árkú szeméin látszott meg az utóbbi idők gondja. Mosolyogva köszöntött és nagyon barátságosan invitált meg mindannyiunkat egy kis vidám autózásra. Persze, elfogadtuk.

Nem, már nem tetszik ez az Amerika. Hiszen láttunk sok szépséget is, de mégis most már nagyon hazavágyunk. Tulságosan rohanó itt minden: barátság, munka, pihenés, mindent elsielve csinálnak. Nem kényelmességből érezzük ezt, de minden szeretet dacára nagyon idegen ez a világ s jó lesz, ha kiszabadultunk belőle.

Meg aztán mindaz, ami velünk történt . . . Valószínűtlen rémregény-ize volt s bennünket arra neveltek, hogy az élet valóságait nézzük és fogadjuk el, ne pedig detektívesdt játsszunk. S ime mégis belekerültünk egy szörnyű banditársaság ügyei közé s csak Enright kedvessége és ügyessége mentett meg a nyilvános főtárgyalás és egyéb kellemetlen köteleességek halmazától.

Csak az kötött most már igazán, ami ki is hozott: Uj Buda. Kettőszáztízezer dollár tiszta nyereséget könyvelt el eddig Károly bácsi és ha folytatjuk a dolgot, még többre vihettük volna . . . De hiába, a magyar nem üzletembernek való, most már jönnek az utánczók s azok kihasználják, ami magyar koponyában termett meg ötletként először.

Uj Buda emléke hívott s mi elindultunk.

HATODIK FEJEZET.

A kaucsukkirályfi.

A kaucsukkirályfi vára. Örök tavasz.

Ötödik napja élünk már a kaucsukkirályfi csodálatos udvarában és úgy érezzük: megint álom ez, amint álmok, bizarr és játékos álmok sorozata volt majdnem egész amerikai tartózkodásunk. Nem menekülhettünk Bobby gyerek-akarata elől, akármennyire hangsúlyoztuk, hogy otthon kell lennünk, hiszen így is másfél hónapot mulasztunk el a tanításból, nevetett és azt felelte: egyszer kér valamire, akkor se tesszük meg, ez nem szép tőlünk, és megharagszik! Így hát bele kellett tőrödnünk a változhatatlanba: mindannyiunkat összepakkolt s átvitt a gazdag amerikai paradicsomába: Kaliforniába. Los Angeles mellett van Hines papának ez a szép kastélya, ahol most a naplóm betüit rovom. Bobby ugyan már kétszer itt volt s kijelentette, hogy ilyen szép reggelen csacsiság más-sal is tőrödni, mint golfal és fürdéssel, de hát, ha eddig megörökítettem a dolgokat, miért ne csináljam tovább?

(Folyt. köv.)

REGÖS NEMESSZEGHY

Lehajlok hozzád.

Lehajlok hozzád hazug magasból
S úgy el-elnézem csillogó szemed;
Fájó lelkemet úgy vonzza, vonzza,
Amikor mosolygón felém nevet.

Szemednek titkos, fényes tükréből
Föl-fölesillan letűnt gyermekkorom,
Mikor még altatóm volt a mese
S árnytól is féltem barna alkonyon.

Mikor még hittem a tündérmeséknek
S királyfi volt csak minden ideálom,
S nem kínozta még fájó lelkemet
Annyi csapongó, sokszínű álom.

Lehajlok hozzád hazug magasból
És míg kezemben téged tartom,
Egy percre mindent, mindent elfelejtve
A letűnt időket visszaálmodom!

(Komárom)

Gábris József,
fg. VII. o. tan.

Sok utánrezgés van a költeményben, melyek gátolják a szerző egyéniségének kialakulását. Egyébként érzés lüktet a sorokban, mely az olvasó szívét is megindítja.

Fehér-fekete.

Szent, tiszta téli reggel . . .
A fehér havat még nem piszkolták be
benzines, piszkos kultúra-cseppekkel.
A hó még fehér.
S csak ilyenkor szép igazán a tél . . .

S aztán jön a nappal,
csunya, piszkos, fekete szavakkal.
Rohan, dübörög,
de belül mégis bűnös, beteg . . .
S abból a szép, fehér hóból mi lesz?
csúnya, fekete
sárfergeteg.

S a föld erre
bánatában némán felhörög.

(Kassa)

Sziklay László

A forma még sántikál, de a versben kifejezett gondolat nem rossz. A szerzőnek van mondanivalója, csak nagyobb önkritikára kell törekednie.

A néma ór.

Néma óre vagyok egy rejtett várnak
S kihaltfényű, csendes termein
Dermedtlelkű, sötét éjszakákon
Végigkongnak lassú lépteim.

Bús áhítattal visszakongja halkán,
Mit fájó szívem sóhaj, zokog, —
Mohos kövén, mint hogyha siratna,
Csendes csobogással tiszta könny csorog.

Egyik teremben félo remegéssel
Halottat őrzök; már csak hamva van:
A multat, melytől nem tudtam elválni,
Melyet nehéz koporsó takar.

Míg némán osonnak a percek
S amíg az éjben senkise lát,
Felhuytom titkon, édes vágyódással
A kőkoporsó nehéz falát.

E tompa zajra visszabúg a négy fal,
Sápadt gyertya-sor mered reám,
A sötét termeken fojtott remegéssel
Egy vén óra hangja rezonál.

Elmerengek rajta mindent feledve;
Csend, homály és bánat vesz körül.
Oly édes így álmodozni nékem
A multról: a szépről, némán, egyedül.

Halvány arcával, ha felkél a hajnal
S a gyertyafény már haldoklón csapong:
Lecsukom a kőszirt csendesen,
Mert a vén óra indulásra kong.

A könnynek fel kell száradni,
A sóhajnak meg kell halni most,
Mert egy néma ór hangja csak annyi,
Mit lassú lépése a kövön tapos.

S midőn a nap a vár rácsos ablakán
Egy vékony fénycsóvát rávetít,
Továbbrovom méltó megadással
Egyhangú utam lassú lépteit.

(Losonc)

Horváth Zoltán, VII. o.

A szimbolum kissé homályos és terjedős, a szerzőnek nem sikerült szilárd egészbe foglalni mondanivalóját. Színes fantázia és ügyes technika jellemzik a verset, mely dicsőretre méltó.

A műveltség forrása

mai napság a jó hőnyvek és folyóiratok olvasása. Olvassunk nem csak regényeket, meséket és költeményeket, hanem tudományos, ismeretterjesztő műveket is. Igaz, hogy a világ nem rajong úgy a tudományos művek után, mint azt tapasztalhatjuk a regények, általában a szépirodalom terén. „Hiszen ez csak tudósoknak való“, mondják sokan, ha kezükbe véletlenül egy tudományos, nagyobb kifejtettséget kívánó mű kerül. De ez nem áll! A tudományos és ismeretterjesztő műveket mindenkinek olvasnia kell, mert azok hasznos szolgálatot tesznek, azoknak, akik többet akarnak tudni, ismeretüket gazdagítani akarják és akik érdeklődnek az emberi haladás iránt a kultúra, a tudomány és a technika terén.]

A könyv hasonló a hajóhoz, amely a tudatlanság tengerén vezet bennünket a megismerés szigetére. Némelyik hajó díszes, kecses alakú, de utazója sokszor mellékutakra tér ki, barangol, keres. Némelyik megint komor, szürke oldalaival tűnik fel. Kormánya erős, bizton halad az egyenes úton. Az első hajó, a díszes, a sokszor barangoló, a szépirodalom, a regények, mesék és költemények. A másik, a komor, szürke oldalival, a tudományos, a tanulságos irodalom. Ez sokszor sokkal rövidebb uton ér az igazsághoz, mint a szépirodalom, habár barangolással, a rövidebb utról való letéréssel hasonlóan oda lehet jutni.

Ha az olvasásból nagyobb hasznot akarunk meríteni, úgy nagyon ajánlatos, ha egy-egy tetsző részünkre hasznos mondatot, vagy egész részt is feljegyzünk, kivonatokat készítünk. Ha a feljegyzéseket rendszeresen végezzük, összegyűjtjük és osztályozzuk, úgy idővel a gondolatok egész kincs-halmazára kerül birtokunkba és abból akármikor meríthetünk, tudásunkat gazdagíthatjuk.

Olvassunk és művelődjünk, mert ez a legbiztosabb út az emberi társadalomban való érvényesüléshez, egy békés, egy jobb jövőhöz.

(Rozsnyó)

Smalkó László.

Münchhausen báró, a hős.

Szabaddon németből: Heintz György.

A „Vén brigadéroszhoz“ címzett kis német korcsmában már régi idők óta jöttek össze esténként a környékbeli burgerek egy-egy pohár sörre, pihenve a nap fáradalmait, kedélyesen beszélgetve. A burgerek asztalához telepedett le néhanapján egy vén, kiszolgált katonatiszt: Münchhausen báró. Világjárt ember. Sokat tapasztalt. Sok csatában verekedett.

Ha izlett neki a sör, jókedvében mesélgette élményeit, kalandjait. A burgerek szívesen hallgatták, jókorákat nevettek is a báró beszédein, ámbar szentül meg voltak győződve, hogy minden szava szemenszedett hazugság.

Egy októberi napon, mert jó volt a sör s

kedvéből sem hiányzott semmi, a következő hőstettét regélte el:

... Ázsiában táboroztam tíz közlegénnyel. Ránk rontottak az arabok. Lehetek vagy ezren. Mi tizenketten ezer ellen! Elgondolni is sok, nem-hogy kimondani. Borzasztó fene csete-paté kerekedett. Az arabok úgy lőttek, hogy csuda. Sorra le-célozták embereimet. Már csak ketten maradtunk: én, meg egy közlegényem.

— No csak fiam, — szólok oda a legénynek, — tedd az ágyunkba ezt az utolsó golyóbist és süsd az arabokra.

A legény szót fogadott. Töltött és elsütötte az ágyút. Amint a golyó kiröppent az ágyücsőből, ráugrottam, mint egy paripára s vágattunk ketten az arabok felé. Hátranézek, hát uramfia, ott hever fej nélkül a földön a közlegényem. Rémes volt látni.

A golyóbis az arabok háta mögött csapódott le. Én nyugodtan leszálltam róla s óvatosan az arabok háta mögé lopózkodtam. Mikor oda értem, kardot rántottam s nagyot kurjantottam. Erre az arabok felém fordulnak, puskát ragadnak s ugyancsak tüzelnek felém. Én a golyókat kardom élével fogtam fel. Mikor az arabok látták, hogy puskázásukkal célt nem érnek, karddal támadtak rám, az ostobák!

Münchhausen báróval [akartok kukoricázni? — kiáltottam — s a báró kacagva folytatta — Hullott a fene arabja kardom élétől, mint ősszel a falevele. Hírmondójuk se maradt!

Mikor végeztem velük, füttyentettem egyet s kezes lovam ott termett. Rávettem magam s nyargaltam hazafelé.

Ez volt a legnagyobb hőstetem: egymagam ezer arabot küldtem a másvilágra! — fejezte be történetét a báró.

Hej, korcsmáros, még egy korsó sört, a réz-angyalát!

Az öreg úr.

Kopottas, ősi magyar, zsinóros parasztruha, pörge kalap, nagy patkós csizma, benne egy pozsgás, kissé puhos, gondosan kipödört bajuszu, tréfás falusi öreg úr, kezében görcsös görbe, bot: ime, készen az öregúr képe. Hohó! Majd el is felejtjük: kabátja zsebéből a fehér kostóksallangok hosszan kinyúlnak; mellette büszkélkedik egy hosszúszerű tájtékpipa. Ezt elfelejteni halálos vétek volna.

A mai viszonyokkal, szokásokkal az öreg úr sehogy sincs megbékülve. Mindig zsémbeskedik, zsörtölődik, sóhajtozik: nem így volt régen!

Az anyjukommal, meg a többi hölgyvel gyakran összetűz. Cilindert, frakkot, pantalon-t vettek neki. Egész rendbeli divatos ruhát. De a viláért sem venné föl. Megeheti a moly a szekrényben. Semmi rábeszélés nem hat rá. Hogy kinevesse a legutolsó cigányrajkó is! Hiszen már az ötvenharmadik tél hava ragyog a fején.

El-ellátogatnak hozzá a közelebbi és távolabbi falvak ismerősei, barátai, rokonai. Ilyenkor nagy lakomát csap az öreg úr. A pince mélyéből az asztalra kerül a hosszú évek alatt nemesült tüzes óbor és az öreg úr szíve kitárul, csak győzők hallgatni. Nótába is kezd: „Kossuth Lajos írdeák...”

A fiatalabbak ellenkeznek, vitatkoznak vele, de az öreg úr kifog rajtuk. Különösen az újabb divat fáj neki. Büszke a csárdásra, erre az igazi magyar nótára, mely szomorúan szól és mégis vigasztal. Szeretne még egyszer fiatal lenni, hogy az ifjabbakkal énekelhesse:

„Szentkirályon végig, végig, végig
Minden kis kapuban rózsá nyílik,
Minden kis kapuba kettő három,
Csak az enyém hervadt el a nyáron,“

Sok tréfának hőse az öreg úr. Egy napon felöltötte legkopottabb ruháját. A kostökczacskó meg a tajtékipa se maradt el. Így hajtatott be a városba vásárra. Hiába tiltakozott ez ellen az anyjukom, az öreg úr nem hallgatott az asszony szavára. Meg is járta!

A vásár végeztével, éhes volt, benyitott a legelőkelőbb vendéglőbe:

— Csés jónapot!

Alig tett pár mozdulatot előre, máris megszólítják a szemfüles pincérek:

— Halló, bácsi! Talán eltévedt, hogy idejött?

Az öreg úr meglepetve hátrált. „No, ha megtévedtem, hát Isten megáldja!“ Ezzel sértődve becsapta maga után az ajtót és elment. Útközben dühösen mormogott magában. „Hát kinek-minek néznek engem? Kenyerem javát megettem, de

így még nem jártam.“ — Otthon az anyjukom nem tudta kivenni belőle, hogy mi bántja.

Másnap korán reggel fölkelet. Valami Isten csodája történt vele. Előszedte a szekrényből a frakkot, felöltötte. Patkós csizmáját is fényes cipővel cserélte föl, fejére tette a kürtő kalapot. Úgy festett benne, mint egy gentleman. Az anyjukom örült, hogy megijött az öreg úrnak a jobbik esze.

A kocsis egy-kettőre befogta a Csillagot, meg a Huszárt. Az öreg úr az anyjukom tudta nélkül az ülés alá rejtette a szeggyenthözó kopott ruhát, aztán fellépett méltóságosan a kocsira, a kocsis egyet csettintett és a két ló vígan megindult Rimaszombat felé. A falubeliek, akik látták a fogatot, álmélkodva néztek utána. Sokan azt mondták, hogy elment az öreg úr esze; mások meg egyre azt vitatták, talán nem is ő volt.

Mikor az öreg úr Batyiba ért, benyitott a már említett vendéglőbe. A pincér tüstént szolgálátára állt. Az öreg úr szemével végigmérte az ugrifüles pincért, majd nyugodt hangon így szólt:

— Kérek egy dézsa kávé.

A pincér nem hitt a fülének. Majd kérdi: „Kinek? Minek? Annyi?”

— Egy dézsa kávé, az angyalát, ha mondom, — rikoltott az öreg úr.

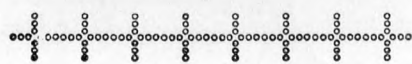
A megijedt pincér elszaladt a vendéglőshöz. Kis idő múlva elébe rakják a kért dézsa kávé és mindenki várta, hogy mi lesz.

Ekkor az öreg úr hirtelen levetette magáról a frakkot s a cilinderrel együtt belenyomta a kávéba, mondván: „Nesze, idd meg, mert te vagy itt az úr, nem én.“

Fizetett, és sarkonfordulva hazament.

(Rimaszombat).

Kolmonth József.

HIREK

Nyári táboraink.

Az ideai nyáron, egy-két csapatot kivéve, minden magyar fiúcserkészcsapat táborozott. Az idő igen kedvezett, hát vígan énekelhették a fiúk: „Jó a cserkész dolga...“ Mindenfelől jó híreket kaptunk. A szülők és cserkészbarátok is nagyobb érdeklődést tanúsítottak cserkészfiaink iránt, úgy hogy a szegényebb sorsúak közül is többen élvezhették az erdei levegőt. Valamennyi táborot felkereste a Szent György Kör titkára, Dobossy Imre. Szerzett tapasztalatairól következő számunkban szólunk s ezek bizonyára nagy hasznára válhatnak a közösségnek.

Az egyes táborokról röviden a következőkben számolunk be:

A **beregszászi** magyar reálgimnázium Bagoly cserkészcsapata július 7—21-ike közt a Bene mellett fekvő Kovászó közelében ütötte fel első önálló táborát Haba Ferenc tanár és Zsurky ref. tiszteletes parancsnoksága alatt. A tábor Papp Simon egyetemi hallgató vezette, július 15-én megtartották a Kossuth-tábor tüzet, amelyen Szerényi Ferdinánd dr. és Dobossy Imre ismertették Kossuth demokratikus törekvé-

seit és egyetemes emberi jelentőségét. Sokat rándultak ki, Zavaró esemény nem fordult elő s a táborozók testbenlélekleben megerősödve tértek haza.

Az **eperjesi** II. számú magyar cserkészcsapat fiú rajai július 3—21-ike közt táboroztak Szinnyeujfalun (Sáros megye) mellett Fábry Viktor parancsnoksága alatt. Táborparancsnok-helyettes Sándor Károly volt. Mint rajparancsnokok Sáfrán Pál és ifj. Bittó Pál tevékenykedtek.

Az **érszekujvári** Czuczor Gergely cserkészek Vratna környékén szálltak táborba.

A **komáromi** bencés főgimnázium Jókai cserkészcsapatának 50 cserkésze a Hernád áttörése mellett, Szlovenszky Paradiesomában, Tamásfalva határában élt vig napokat július 4—19-ig. Bíró Lucian és Ondreička tanárok parancsnoksága alatt. 19—26-ika közt mint mozgótábor Fenyőházától négy tutajon, leereszkedtek a Vágon, megismételve az 1914. évi nagy tutajtáborozást. A táborozás idejét nagyszerű kirándulások tarkították.

A **kassai** Rákóczi cserkészek augusztus 1—14-ike közt táboroztak Szepesi község határában a kis erdőben Vilkovszky

Armand parancsnok vezetésével.

A *losonci* állami r. reálgimnázium Madách Imre csapat 40 cserkésze Rimakokova határában a Rimóca melletti régi hámnornál verték fel táborukat július 3—22-ike közt Scherer Lajos parancsnoksága alatt. A tábort Polgáry Pál cserkész-tiszt vezette. A mintatábor minden tekintetben sikerült. Volt róm. kath. szentmise és evang. istentisztelet. Megmász-ták a Szinyec 916 méteres gerincét, voltak a Dubovón, a zlatnói és ujalantvölgyi üvegyárakban. Megtartották a Kosuth-tábortűzet s a legtöbb tábortűz valaminek volt szentelve (anyák, természet, vig, stb. tábortűz). Vasárnaponként igen sok szülő és cserkészbarát kereste fel őket, akik egy méter-mászánál több süteményt hoztak a táborozóknak.

A *pozsonyi* „Kiskárpátok” cserkészcsoportjának 77 tagja július 4—augusztus 4-ig Matlárháza határában hatalmas fenyők közt táborozott. A matlárházi szanatórium meghi-vására a mozi helyiségében nagyszerű cserkészestét rendez-tek a nagyszámú megjelent közönség gyönyörködtetésére. Ezenkívül ünnepélyeket tartottak Ujtátrafüreden, a Késmárki llatón, Poprádon, a Palencsár-telepen. Bejárták a környező városokat: Poprádot, Késmárkot, Rozsnyót, Dobsinát, Krasznahorka várát, Uj- és Ó-tátrafüredet, Tátralomnicot. Voltak a dobsinai jégbarlangban, a csorbai és poprádi tavaknál, az Öttö, Zöldtó vidékén, a Tarpataki vizeséseknél. 18 cserkész megmászta a Tengerszem csúcsot is. Szóval jól nyaraltak és sok barátot szereztek.

A *rimaszombati* magyar reálgimnázium „Tomba” cserkészcsoportja Hoéczy Miklós tanár parancsnoksága alatt Selmechánya mellett a Rozgrundi tó partján talált kitérő táborhelyre. Megnézték Selmec nevezetességeit, a bánya és városi múzeumot, a fűvészkertet és sok egyebet. Megmász-ták az 1011 méter magas Szitnyahegyet, felkeresték Vihnye és Szklenő fürdőit és sokat fürödtek a rozgrundi tóban. Az utat oda-vissza autón tették meg.

A *Szent György Kör*, a prágai, brünni és pozsonyi főiskolás magyar cserkészek augusztus 3—13-ika közt a Pelsőc közelében fekvő Gombaszög határában a Sajó partján táboroztak, amelyen számos középiskolás cserkész is résztvett.

Krónikás.

A *komáromi Szt. Benedek r. gimnázium* június hó 24-én nagyszabású hangversenyt rendezett a komáromi dal-egyesület közreműködésével. Ugyanekkor a 15 éves jubiláló Jókai cserkészcsoport cserkész-tábori kiállítást mutatott be ünnepélyes cserkész-avatással egybekötve. A tiszta jövedel-met a gimn. zenekar és cserkészek táborozási költségeire fordították.

Az *eperjesi leánycserkészcsoport* június hó 9-én Cemétén avatási ünnepet tartott tábortűzzel egybekötve. Kissóczy Józsefné, a leánycsoport parancsnoka, ezuttal ma-gasan szárnyaló beszédet intézett a felavatottakhoz. Az ünnepen nagyszámú közönség vett részt.

A „*Kiskárpátok*” *Pacsirta-örse*, mely csupa tanon-cokból áll, június 17-én Dunasápon immár 3 ik igen sikerült mesedélutánjával szórakoztatta a falu gyermekeseregét. Volt üdvözlő beszéd, ének, szavalt, zene, mesélés. A szép össze-jövetelen mintegy 100 főnyi hallgatóság is résztvett.

Bimbóhullás. Mágicz István a rimaszombati polg. iskola III.-ik osztályának kiváló tanulója, A Mi Lapunk lel-kes olvasója, június 1-én agyhártyagyulladásban elhunyt. A mosolygós arcú, kedves jó fiút utolsó útján osztálytársai kísé-rték könnyes szemmel. Legyen álma csendes, emléke áldott!

Ady Endre olajnyomatú mellképe. A napokban je-lent meg a losonci Fenyves-cég kiadásában Ady Endrének, a halhatatlan magyar költőnek hétszínnyomatú portréja, amelynek eredetijét *Gyurkovics* Ferenc, a kiváló losonci festőművész készítette. Az a póz, amelyben a kép ábrázolja Adyt, igen jellemző gesztusa a költőnek. Oldalt fordult tel-sősötétét könyökére támasztja és nagy fekete és szomorú szemével bánatosan néz maga elé. Magas homlokára csap-zottan hull alá sűrű fekete haja. A megtestesült magyar bánat ez a kép; a felelőtlenség éj-zakájában komor bánattal világító és virrasztó szép lámpásfej. Ady költői nagysága ma már nem képezi kérdés és vita tárgyát. Ady Endre be- vonult a magyar halhatatlanok Pantheonjába. Az egyre nö-vekvő Ady kultuszt szerencsésen szolgálja a kiadó vállalko-zása, mellyel a halhatatlan költő portréját gyönyörű kivitel-ben és a költő kézjegyének hasonmásával forgalomba hozza. Ady képeinek nem szabad hiányoznia egyetlen kultur magyar szobájának faláról sem. A kép ára 35 Ké, portó 5 Ké és a *Kultura* könyvkereskedés útján *Lučecen*—*Losonc* rendelhető meg. Melegen ajánljuk olvasóink szerető pártfogásába.

Öreg cserkészek klubja van alakulóban Beregszászon. Vezetését dr. Szerényi Ferdinánd, ruszinszkói orsz. parancs-nok, fogja vállalni, ami a biztos sikert jelenti.

A **lett cserkészek** július 20 - 29-ike közt ünnepelték fennállásuk tizedik évfordulóját a Lielupe folyó és a rigai öböl strandja közötti fenyvesekkel beüdt nagy felszigeten. Több mint 4000 cserkész vett részt. A magyarországi cser-keszket Debreceni Ferenc vezetése alatt 40 főből álló gárda képviselte s ők lettek az elsők a lett nemzeti nagytábor versenyein.

A **magyarországi cserkészek** július 23. és augusztus 5-ike közt Tihanyban nemzetközi vizitábort rendeztek. A tábor magyar résztvevőinek száma mintegy 800 volt. A kül-földről képviseltették magukat az angolok, németek, lengye-lek, osztrákok, dánok, norvégok, bolgárok és brazilaiak.

A **pozsonyi Vércse-ör**s (Török Ferenc, Lukovics Ala-dár, Molnár Sándor, Cséfalvay és a két Hoveczky testvér) egy hetes mozgó tábor alatt bejárták Bratislava—Košarisko—Vöröskő—Rachsturm—Detrekő—Bikszárdi kastély—Éleskő—Zárubi—Szomolány—Korlátkő útirányt. A gyaloglás jól sikerült. Csak egyszer érte őket vihar.

Gömöri Sarló néven megalakult Rimaszombat szék-hellyel a gömöri magyar öregcserkészek cserkészcsoportja. A júniusi alakuló gyűlés az új csapat parancsnokául a rima-szombati Tompa cserkészcsoport régi tisztjét, *Szombathy Vik-tort*, A Mi Lapunk olvasói előtt is ismeretes jeles magyar ifjúsági író jelölte meg egy-angú szeretettel. Az új cser-keszalakulat titkára *Wallentinyi* István joghallgató, pénztá-rosa *Báthory* Andor mérnök. A Sarló megalakulását a cseh-szlovák cserkészek részéről *Cvengros* Béla dr., a középisko-lás cserkészek és diákok részéről *Baráth* László és *Kubinyi* László, a Szent György Kör részéről *Balogh* Edgár üdvö-zölte. A Gömöri Sarló a cserkészeszmét a modern kisebbségi magyar férfélet nemes és munkás programjává akarja kifejleszteni és segíteni igyekszik a gömöri magyar ifjúság, főként az iparos ifjaldság mozgalmait. A Sarló *György* Dezső személyében is hathatos támogatásra talált. Az új alakulatnak, mely a cserkészet szellemében bizonyára hasznosan fogja szolgálni a köztársaság népei közti alkotmányos konszolidációt, szívünk teljes melegével a középiskolás és iparoscserkészek nevében jó munkát kívánunk!

A MI LAPUNK KÖNYVESPOLCA

Az ismertetett könyveket kiadó-hivatalunk szívesen beszerzi, Portót nem számítunk.

Rovatvezető:
FENYVES PÁL dr.

Ismertetési példányok e rovat vezetőjének címére is küldhetők: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Ófelsége, a gyermek.

— Georges Duhamel könyvének margójára. —

Aki hallani és érteni akarja a gyermek gyűgését, annak le kell hajolnia hozzá. Aki szeretni akarja a gyermeket, annak meg kell hajolnia előtte. Az új francia írók közül talán csak Georges Duhamel szereti ilyen alázatos áhítattal a gyermeket. Les plaisirs et les jeux című könyve (Paris, Mercure de France, 1923) bensőséges áldozat a kised előtt. Azáltal, hogy lehajlik, az író megnő a szemünkben; amikor magasztal, maga is felmagasztosul. Valahogy közelebb kerül a természethez, az anyaföldhöz. Mert a gyermek egy méterrel közelebb van még a földhöz, mint mi. Minél jobban megnő, annál inkább távolodik tőle, szinte kinő a természetből. Elárvul. Az, aki közösséget tart a gyermekkel, az továbbra is érzi ennek az ősi kapcsolatnak erejét, azzal testvériségre lépnek mind a dolgok, annak kitágul az élete és ez a megnagyobbodott élet megtelik csodákkal.

A gyermek minden pillanatban új csodára ébred. Csodák vannak benne és körülötte. Érthetetlen, váratlan, megdöbbentő dolgok történnek vele. Gondviselő óriásokkal áll szövetségben. Mindenfelől fény gyullad ki, csillogó csodák, csörgő csodák, színek és hangok, csupa megfoghatatlan valami környezi. Ő mégis szeretné megfogni mindegyiket, megfogni és a szájába venni. Milyen édes ize lehet a holdnak! Ó, ha a szájába dughatná, ha az övé volna, megfoghatóan, megehetően az övé... Csodák csodája az is, hogy egyszerre csak megindul két láb, velük lendül a test, rettentő erőfeszítéssel és ravasz körültekintéssel megtalálja egyensúlyát és a kis ember járni kezd. Lába meghódította a világot. Jár. Feltáru előtte a közel és a távol. Gonosz ellenségei támadnak. Székek lába gáncsot vet neki, éles kavicsok leskelődnek rá, mindenütt akadályok szegülnek ellene. De ő csak játszik. Játszik baráttal és ellenséggel egyaránt. Mindenféle csillogó és színes és mozgó és hangos és sima és csendes dologgal, mert az ő élethivatása, munkája, kenyeré: a játék.

— Játsszani akarok — gyűgögi, amikor már megmutatkozott előtte egy másik új csoda: a tagozott beszéd csodája, amely hatalmat ad neki a

gondját viselő óriások felett. De már nem nyúl többé a hold után, hogy a szájába dugja. Megtanult lemondani. És meg fogja tanulni, hogy igazságtalan fájdalmak rohanják meg az embert. Fáj a foga, pedig ő nem így akarta. Akkor hát miért fáj? A kinlódó kis ember ámulva kérde: miért? miért?

Már ébred ezekben benne a szájalom a gyengébbek iránt. Az áldozatkészség hősi tettekre ragadja. Kisöccse, ez a puha kis embergomolyag, a park pázsitjára gurul. Mit tudja szegény, hogy a parkot egy nagy bajszu, öreg óriás őrzi, aki gyilkos szándékot táplál a pázsitot, virágot, bokrot pusztító gyerekek irányában. A mit sem sejtő csöppség vidáman társalog a hűvös fűvel, a szerteömlő napfényvel, a zümmögő bogarakkal, mialatt a park öre talán már a közeli bokrok mögül leskelődik. A nagyobbik nem bírja elviselni ezt a gondolatot. Leikében hatalmas elhatározás érlelődik. Odarohan a pázsit közepére és magával vonzolja rugdalózó és sivitó öccsét. Inkább meghal, mintsem pusztulni hagyja a gyöngébbet.

Vannak már barátai is. Ha új pajtásokat mutatnak be neki a játszótéren, szótlanul végignézi őket és azután kézen fog egyet. Az lesz az ő barátja. Elvonul a többi gyerek elől. Azt akarja, hogy a barátja egészen az övé legyen. Nemrég még anyja ölében bújt meg, most pedig külön akar örülni, búsulni. Aggódó apja néha felfohászkozik: bárcsak megkímélné a szenvedély viharja. De utána rögtön mást gondol: nem, nem! hadd éljen! hadd szenvedjen! Váltsa meg forró könnyek árán a tudást, mert csak így lesz belőle embrenyi ember...

Minden művészt meghatódott szeretet ösztönöz éles megfigyelésre. Georges Duhamel minden tiszta kezdetnek szentségét szereti és tiszteli a gyermekben. Stílusa francia, de érzéseit és gondolatait német, magyar, cseh vagy akármelyik nemzet fia magáénak nevezhetné. Nemzetközi könyv? Az, mert *emberi*.

Emberi, mert a szintézisre való örök emberi vágyakozásból fakadt. Szintézis, „világkép“ Georg. Duhamelnek két fiacskájáról írt könyve, Könyved

csevegését nagyon komolyan kell venni. De nem szabad nagyképszerűsüdni az író bájos közvetlenségének rovására, mert hiszen a könyv gyerekekről és az ő játékaikról szól. A gyerekek pedig nem filozófusok, nem prédikátorok, nem politikusok, hanem egy mindezeknél hatalmasabb kasztot képeznek: egyszerűen — gyerekek.

Fenyves Pál.

Benyovszky Károly: A pozsonyi magyar színészet története 1867 ig. Abban, ami tulajdonképpen nem is létezik: a szlovenszkói magyar irodalom tudományos részében adott Benyovszky Károly nagy új könyvet. Hosszú évek szorgalma, fáradhatatlan kutatás, igazi lelkesedés, céltudatos munka eredménye ez a hatalmas, háromszázoldalas, bőven képekkel ellátott könyv, melyet a Magyar Tudományos Akadémia is megjutalmazott és dicséretben részesített. A pozsonyi magyar színészet történetét adja Benyovszky Károly műve. Benyovszky a pozsonyi színház történésze. Két hatalmas könyvben megírta a pozsonyi német színház történetét és ő irt először az első magyar drámai dalnoknőről: Schödel Rozáliáról. Legújabb könyve a maga nemében elsőrangú könyv. Felbecsülhetetlen értékű. Nagyszerű olvasmány, lebilincselő, végig érdeklődést szító, jól megírt szép könyv. A magyarság multszázadbéli életmegnyilvánulásának legdomborubb jelentkezése éppen a színművészet volt. A magyar drámá és drámai játék megjelenésével megindult a magyar kultúra térfoglalása a magyar városban. Ahol azelőtt vándorló német komédiások ténferegtek el a magyar szellemi kultúra lehetőségeit; most a magyar dráma terjesztette szét gyermeki karjait. Hogy kisvártatva elérje küldetésének legfényesebb pontját: a magyar drámai művészet hőskorát: a Katona, Madách alkotásokat, és Egressyeket, Laborfalvy Rózát, Lendvay Mártont, Déryné, stb. Pozsony volt a magyar Thalia egyik végvára. 1802-ben szólalt meg a dunaparti városban először magyar szó a kulisszák előtt. 1820-tól egymásután jöttek a vidéki magyar színházak vendégszerepelni Pozsonyba s gyökeret ver itt is a magyar színészet, melyet még a Bach-korszak álmos rendőri cenzurája sem tudott fejlődésében megátolni.

Benyovszky könyvének sajátos értékei közé tartozik az a csomó új történelmi adat, melyeket kutatásai révén felszínre hozott. Schödel Rozália származását ő kutatta ki. Petőfi Sándor pozsonyi színházi szereplését Benyovszky tisztázta és kimutatta Ferenczi Zoltán Petőfi-életrajzában irt tévedéseket. Benyovszky könyve hozza az első pozsonyi magyar képes színlap másolatát is, melynek eredetijét az író a városi muzeumban találta meg.

Benyovszky Károly könyvét Steiner Zsigmond adta ki Pozsonyban, a Concordia nyomda készítette el nagyon szép kiállításban. Ára 60 korona. Sz. R.

Simándy Pál: Siralmak könyve (Losonc, Kultúra kiadása. Ára 15 kor.) A jeles író, kinek „Elnémult harangok“ című elbeszélését lapunk

májusi számában hoztuk, elbeszéléseiből, jellemrajzaiból, esztetikai tanulmányaiból kötött egy csokorra valót a szlovenszkói magyar olvasóközönség és az érettebb ifjúság gyönyörködtetésére és okulására. A szivbemarkoló bevezető után (Levél az apámhoz) különösen az Istenölök, Luther, Látogatás Tolsztoj Leonál ragadják meg az olvasó figyelmét, nemcsak az ékes, kiforrott nyelv, az eredeti felfogás miatt, hanem azért, mert minden sor gondolatokat ébreszt, elmélkedésre indít. A reális életből merít az író, annak száz nyílt kérdésért érinti, de filozófiai nyugodtsággal, néha éles iróniával adja a megfejtést, vagy reávezeti az olvasót, hogy maga is kitalálja azt. „Isten nevelni akarja az embert; nélkülözést és nyomorúságot bocsát rá, hogy azok által türesemre, lemondásra tanítsa és így nemessé tegye“, ez szól hozzánk Simándy írásából s azt hisszük, hogy azok, akik jót akarnak olvasni, élvezettel fogják forgatni a Siralmak könyvét, mely a szlovenszkói magyar irodalomnak egy igen nagy nyeresége.

Szombathy Viktor: „Ezüstantenna“ címen szeptember havában kiad egy verskötetet, amelyre felhívjuk olvasóink figyelmét. Ára 5 korona. Azok, akik olvasták „Mikulics szárazon és vizen“, „Círók Pista mozisínész lesz“ és A Mi Lapunkban megjelent számos tréfás elbeszéléseit, az ifjúság kedvelt íróját egy másik oldaláról fogják megismerni s így teljesebb képet kapnak Szombathy írói sokoldalúságáról. Melegen ajánljuk olvasóink szíves pártfogásába!

Mit olvassunk? Az Új Nevelés Ligája látogatásával (Nemesné M. Márta és Balogh Mária szerkesztésében) értékes pedagógiai folyóirat jelenik meg Budapesten, melynek címe: „A Jövő Utjain“. Ebben a folyóiratban jelent meg az alább kivonatossan közölt könyvjegyzék. Az ifjúság néhány lelkes barátjának véleménye nyilatkozik meg ebben a felsorolásban arról a gyakran felvetődő kérdéstről: *mit olvasson az ifjúság?* Onként értetődik, hogy nemzeti irodalmunk remekeit, a magyar halhatatlanok műveit minden művelt magyarnak ismernie kell, ezért itt nem is kell azokat név- és címszerint felsorolnunk. „A Jövő Utjain“ ifjúsági könyvjegyzékére vonatkozó észrevételeket, pótlásokat, megokolt véleményeket köszönettel fogadja és a következő számaiban készségesen közli A Mi Lapunk könyvespolca.

a) **Kis diákok olvasmánya.**

Gárdonyi Géza: Mindentudó Gergely bácsi

„ „ Nagyapó tréfái

Sebők Zsigmond: Csutora Jancsi

„ „ Kujon és Kaján

Grimm mesék

Kalandos mesék (Benedek Elek)

Bohókás mesék (Benedek Elek)

Gulliver

Sebők Zsigmond: Mackó-könyvek

Rudyard Kipling: Gyermekmesék

Magyar mese- és mondavilág (Benedek Elek)
 Hauff meséi
 Benedek Elek: Öcsike első könyve
 Wagner János: A kis tudósok
 " " A kis növénygyűjtő
 Sas Ede: Szittyá, egy vitéz komondor története
 Roboz Andor: A babatündér
 Bonsels: Maja méhecske kalandjai
 Gaál Mózes: Burkus
 " " A három kenyeres pajtás
 " " Suly viselt dolgai
 " " Kuják András
 " " Nótás Katica
 Móra Ferenc: Kincskereső kis ködmön
 Ewald: Emberek, kövek, állatok
 Rákosi Viktor: Kis Kelemen története

b) Nagyobb diákok olvasmánya.

Dosztojevszkij: Három orosz fiú kalandjai (Karamazov testvérek alapján)
 Jókai Mór: A Rózsák szigete (Bródy S. átdolgoz.)
 " " Ráby Mátyás (Bródy S. átdolgozása)
 Bársony István: Erdőn, mezőn
 " " Szól a puska
 " " A rab király szabadon
 Walter: Gaudeamus
 Gjems Selmar: A magas északon
 Benedek Elek: Hazánk története
 Kosáryné Réz Lola: A pápaszem
 " " " A lángos
 Burnett: A kis lord
 " " A titkos kert
 De Amicis: Szív
 Don Quihote (Cervantes regénye alapján)
 Hector Malot: Elhagyatottan
 " " Otthon
 Ego: Egy régi ház gyerekei
 Altai Margit: Kis anyám
 Apor-Nagy: Hogyan készül?
 Kallós Ede: Regélnék a múzsák,
 Móra Ferenc: Dióbél királyfi
 Rákosi Viktor: Elnémult harangok
 " " Korhadt fakeresztek
 " " Egy tutaj története
 Daudet: A kis izé
 " " Tarasconi Tartarin
 Mark Twain: Huckleberry Finn
 " " Tamás úrfi
 " " Koldus és királyi
 Jack London: A vadon szava
 " " Farkasvér
 " " Az éneklő kutya
 Defoe: Robinson
 Keleti Márton: Repülj Ferkóm
 Seeton Thompson: Az öreg Urián
 " " A fekete mén
 Kipling: A dzsungel könyve
 " " Három kópé
 Beecher Stowe: Tamás bátya kunyhója
 Hevesi Lajos: Jelky András kalandjai
 Molnár Ferenc: A pálutcai fiúk

Bródy Sándor: Egri diákok
 Verne könyvei
 Gárdonyi Géza: Láthatatlan ember
 " " Egri csillagok
 " " Isten rabjai
 Danielné Lengyel Laura: Rolandné
 Herczeg Ferenc: Pogányok
 Gabányi: Magyar várak legendái
 Amundsen: A déli sark meghódítása
 Shackleton - Antarktisz szívében
 Nansen: Éjen és jégen át
 Torday: Afrikai emlékek
 Bulwer: Pompeji pusztulása
 A Földrajzi Társaság kiadványai
 Bozóky: Két év Ázsiában
 Laswitz: Két bolygón
 Sven Hedin: Csangpo Láva utazása
 " " Ázsia szívében
 K. F. Meyer: Jenatsch György
 Endrődi Sándor: A Magyar Költészet Kincsháza

c) Nagy diákok olvasmánya.

Munkácsy Mihály: Életemből
 Franklin Benjámín: Önéletrajza
 Takáts Sándor: A régi Magyarország jókedve
 " " Régi magyar asszonyok
 Maeterlinck: A méhek élete
 " " A természet élete
 Kipling: A fény kialudt
 Frensen: Az „Anna Hollmann“ elsüllyedése
 Dickens: Copperfield Dávid
 Lagerlöf: Krisztuslegendák
 " " Egy udvarház története
 " " Liljencrona otthona
 Jacobsen: Lyhne Nils
 Macaulay: Tudósok
 " " Nagy írók
 Francé: A növények élete
 " " Az élet története
 J. Perry: A pörgettyű
 Riedl Frigyes: Arany János
 " " Petőfi
 Carlyle: Hősök
 Gobineau: A renaissance
 Márai Sándor: Istenek nyomában
 Otto Zimmermann: Das grosse Wunderbuch
 Frobenius: Die Flegeljahre der Menschheit
 Multatuli: Max Havelaar
 Van Loon: Az emberiség története
 Puskin: Anyegin
 Benedek Elek: Édes anyaföldem!
 Dormándy László: Sólommadár (Ifj. kiadás)
 Keller Helén: Önéletrajza
 Móricz Zsigmond: Harmatos rózsza
 " " Kerek Ferkó
 Kozma Andor: Petőfi
 Tormai Cecil: A régi ház
 " " Emberek a kövek között
 " " Viaszfigurák
 Tóth Béla: Boldogasszony dervise
 Maeterlinck: A kék madár